DEKAMERON

Stovka povídek, črt a humoresek

JAROSLAV HAŠEK

DEKAMERON

Stovka povídek, črt a humoresek

* * *

Jaroslav Hašek

www.hudebni-knihkupectvi.cz

Layout © Ing. Zdeněk Šotola, 2018

ISBN 978-80-907140-4-5 (ePUB)
ISBN 978-80-907140-5-2 (Mobi)
ISBN 978-80-907140-6-9 (PDF)

Vydalo nakladatelství

PaedDr. Jiřina Šotolová - Hudební e-knihkupectví

www.hudebni-knihkupectvi.cz

OBSAH

Moje zpověď
Průvodčí cizinců ve švábském městě Neuburgu
Proces s Chámem, synem Noemovým
Zasnoubení v naší rodině
Před užšími volbami na Vyšehradě
Stručný obsah krvavého románu
Hřích faráře Ondřeje
Výprava zloděje Šejby
Běh o závod
Elindulta Ajgó Márton…

Láska v Mezimuří
Nešťastná historie s kocourem
Z Nikopole na Ruščuk
Světci a zvířata
Dobrý voják Švejk učí se zacházet se střelnou bavlnou
Dědictví po Františku Šafránkovi
Podezřelý sud dědečka Chovance
Příhoda Gaia Antonia Trossula
O nejošklivějším psu Balabánovi
Ejemovic Rézinka

Srbský pop Bogumirov a koza od muftího Isrima
V polepšovně
Čáka pěšáka Trunce
V hodině náboženství
Stavovské rozdíly
Redakční sluha Šefrna
Badatelé neznáma
Obchod s rakvemi
Svěcení praporu katolického spolku
Babámovy archeologické snahy

Jak se Baluška naučil lhát
Kaťouráci
Záhadné zmizení proroka Eliáše
Loupežný vrah před soudem
Společenské lži

Sen kvartána Papouška
Poslední mladočech v Košířích
Psychiatrická záhada
Největší den Folimanky
Beťárská povídka

Má drahá přítelkyně Julča
Padesátileté jubileum Národních listů
Štědrý večer v sirotčinci
Námitky proti konfiskaci
V Havlíčkových sadech
Státoprávní deník Samostatnost
Čagan-kurenská povídka
Nemravné kalendáře
Na opuštěné latríně
Šťávnická idyla

Korupční aféra magistrátního praktikanta Bachůry
Módní referát paní Jedličkové
Mladočeské volby na Malé Straně
Časopisy pro mládež
Něco o soudních znalcích
Pronásledování prvních křesťanů na Vinohradech
Vařím si vejce naměkko
Jak jsem si přišíval knoflík ke kalhotám
O vhodných názvech
Rady pro život

Židovská povídka ze Zapustny v Haliči
Před dvaceti lety
Fialový hrom
Aféra s křečkem
Nadace pana Kaubleho
Pan Florentin contra Chocholka
Jak se stal pan Karaus alkoholikem
Zápas o duše
Posvícení v Křivici
Můj přítel Hanuška

Šťastný domov

Osiřelé dítě a tajemná jeho matka
Vyhubení praktikantů speditérské firmy Kobkán
Hovor s malým Mílou
Poctivý nálezce
Mezi bibliofily
Hořický okresní hejtman
Povídka o obrazu císaře Františka Josefa I.
Po stopách státní policie v Praze
Ze staré trestnice v Ilavě

Velitelem města Bugulmy
Adjutantem velitele města Bugulmy
„Krestný chod“
V strategických nesnázích
Slavné dny Bugulmy
Nová nebezpečí
Potěmkinovy vesnice
Nesnáze se zajatci
Před revolučním tribunálem východní fronty
Jak jsem se setkal s autorem svého nekrologu

Jak Tövöl vrátil zlatník
Průvodčí cizinců
Čžen-si, nejvyšší pravda
Tři muži se žralokem
Změna jména
Muž a žena v manželství
Styk rodičů s dítkami
Peníze telegraficky poukázané
Obecní volby
Reelní podnik

Moje zpověď

„28. říjen“ v řadě fejetonů pokouší se mne zostudit před celou českou veřejností. Uznávám, že vše, co píše o mně, zakládá se na pravdě. Jsem nejen takový bídák a ničema, jak mne popisuje „28. říjen“, nýbrž i mnohem horší zpustlík.

Pokusím se proto dáti „28. říjnu“ podrobný materiál k jeho výpadům, kterýž materiál budiž mou upřímnou zpovědí před celou českou veřejností:

Tedy: Zpovídám se bohu všemohoucímu i Vám, pane poslanče Modráčku i Hudče, že jsem:

Již svým narozením způsobil velkou nepříjemnost své matce, která nespala kolik dní a noci.

Ve věku tří měsíců že jsem zakousl svou kojnou, což mělo dohru před senátem trestního soudu v Praze, kde moje matka za mé nepřítomnosti byla odsouzena na tři měsíce pro nedbalý dozor nad dítětem.

Byl jsem v té době již tak zvrhlý, že jsem se k soudu vůbec nedostavil, abych promluvil jediné slovo ve prospěch své ubohé matky.

Naopak, rostl jsem vesele dál a jevil jsem zvířecí pudy.

V šesti měsících snědl jsem svého staršího bratra a ukradl jsem mu svaté obrázky z rakvičky, které jsem schoval ke službce do postele. Byla vyhnána pro krádež a odsouzena pro okradení mrtvoly na deset let do těžkého žaláře, kde zemřela násilnou smrtí při rvačce s druhými trestanci na každodenní procházce.

Její ženich se oběsil a zanechal po sobě šest nemanželských dítek, z nichž později několik sourozenců vyniklo jako hoteloví mezinárodní zloději a jeden se stal prelátem u premonstrátů a ten poslední, nejstarší, píše do „28. října“.

Když mně bylo rok, nebylo ani jedné kočky v Praze, které byl bych nevypíchal oči nebo neusekl ocas.

Když jsem šel se svou vychovatelkou na procházku, vyhýbali se mně všichni psi již zdaleka.

Vychovatelka však se mnou dlouho nechodila, neboť když mně bylo osmnáct měsíců, odvedl jsem ji do kasáren na Karlově náměstí, kde jsem ji za dva balíčky tabáku dal vpospas vojákům.

Vychovatelka nepřežila té hanby, dala se přejet u Veleslavína osobním vlakem, který se na té překážce vyšinul z kolejí, přičemž zahynulo osmnáct lidí a dvanáct bylo těžce raněno, mezi zabitými byl obchodník s ptáky. Všechny klece byly zničeny a z ptáků se zachránil řízením božím jen modráček (cyanecula suesica), ptáček ze skupiny hudců, barvy

navrchu šedohnědé, nad ocáskem světlejší, na hrdle a hrudi má však peří modré, uprostřed s polem bílým neb rzivorudým. Bříško jest bílé. Domovem jest modráček v Čechách, objevuje se, ač nikoliv hojně, na vlhkých místech křovím porostlých. Živí se červy a hmyzem, jež lapaje, pohybuje ocáskem. Jsa ošetřován v kleci, krotne záhy a horlivě zpívá. (Viz Ottův slovník naučný, sedmnáctý díl, str. 494, heslo Modráček — Modřín.)

Ve třech letech nebylo zvrhlejšího hocha v celé Praze. V tomto útlém věku udržoval jsem milostný poměr s manželkou jedné vysoce postavené osobnosti, kteráž aféra byla by rozvířila celou Prahu i venkov, kdyby se dostala do veřejnosti.

Ve věku čtyř let utekl jsem z domova, poněvadž jsem rozbil své sestře Máně hlavu šicím strojem. Při útěku zmocnil jsem se doma několika tisíců zlatých, které jsem prohýřil v páté čtvrti se zloději.

Když mně došly peníze, živil jsem se žebrotou a kapesními krádežemi, vydávaje se za syna knížete Thuna (tenkrát byl ještě hrabětem).

Byl jsem dopaden a dán do polepšovny v Libni, kterou jsem podpálil. V ohni zahynuli všichni učitelé, které jsem uzamkl zvenčí v pokojích.

Nastaly opět smutné doby. Hladov plížil jsem se ve věku pěti let ulicemi Prahy a kradl housky u pekařů a jablka u hokynářek. Situaci jsem si však znamenitě polepšil, když jsem se vloupal do chrámu u sv. Tomáše, odkud jsem ukradl zlatý kalich. Kalich jsem prodal jednomu židovi v páté čtvrti za zlatku, a když jsem peníze prohýřil v jistém domě v Umrlčí uličce, chodil jsem žida vydírat, vyhrožuje mu udáním. Tahal jsem z něho zlatku za zlatkou, až konečně se šel sám udat na policii, aby to měl lacinější.

Byl jsem nucen zmizet z Prahy a odebral jsem se do Polné, a má-li být má zpověď upřímnou a úplnou, prohlašuji veřejně:
Tu holku v Polné nezabil Hilsner, ale já! Udělal jsem to za tři zlaté!

Jest úplně přirozené, že jsem byl potom v Polné nemožným, i šel jsem pěšky do Vídně, kam jsem dorazil ve věku šesti let, a nemaje prostředků na dráhu do Prahy, byl jsem nucen vyloupit banku na Herrenstrasse, zardousiv předtím z opatrnosti čtyři hlídače, jednoho po druhém.

Byl to opravdu jeden z mých ošklivých skutků, které se dají těžko omluvit, ale když si pomyslíte, že jsem toužil po domově, abych uviděl opět po dlouhé době své ustarané rodiče…

Ale nač být sentimentálním. Do Prahy jsem potom dojel šťastně, vylákav předtím jednu starší paní na plošinu. Vytrhl jsem jí kabelku a sestrčil v plné jízdě. Když se po ní sháněli, řekl jsem, že ta paní na minulé stanici vystoupila a že všechny pozdravuje.

Své rodiče jsem však naživu nezastal. Otec se oběsil asi dva měsíce předtím z hoře nad mou zvrhlostí a moje matička skočila z Karlova mostu, a když ji zachraňovali, převrhla loďku se zachránci, kteří se také utopili.

Rostl jsem jako kůl v plotě, poněvadž jsem otrávil celou rodinu svého ubohého strýce, abych se mohl zmocnit jeho spořitelní knížky, ve které jsem padělal cifry, abych dostal víc…

Vážená redakce „28. října“!

Péro mně vypovídá službu. Chtěl bych psát ještě víc a vyzpovídat se až do konce. Proud upřímných slzí pokání kalí mně však zrak. Pláču, hořce pláču nad svým mládím i nad svou minulostí a upřímně se těším na pokračování v „28. říjnu“. Jest to i bude doplněk k mé zpovědi.

A aby bylo mé pokání před celým českým národem úplnější, prosím, abyste mne přijali za člena vaší strany pokrokových socialistů.

Slibuji, že dobrým chováním okážu se hoden vaší důvěry.

Prosím, abyste mně sdělili, kdy a kde mám zaplatit první příspěvek vaši straně.

Prozatím tedy na shledanou!

Průvodčí cizinců ve švábském městě Neuburgu

Takto si cenil průvodčí cizinců ve švábském městě Neuburgu nad Dunajem pan Jogelli Klopter svůj průvod spojený s výkladem: „Čtyři marky a co sní a vypije."

Poslední tato podmínka vzbudila ve mně nepříjemný pocit. Pan Jogelli Klopter měl totiž abnormální břicho i pro bavorské představy lidských tlouštěk.

A obyčejná bavorská představa nejde pod devadesát kilogramů lidské váhy.

Pro turistu se vždy vyplácí, aby smlouval s průvodčím. Smlouval jsem tedy zcela neomalené. „Vy jste tuším jedlík," pravil jsem, „kdybyste byl hubenější…"

Pan Jogelli zesmutněl. „Ještě být hubenější," vzdychl, „Kriste Ježíši, mého nebožtíka otce měl jste vidět, a což nebožtík dědeček! Sněd celou šunku, mísu knedlíků a hrnec zelí, jen abych tak řekl na zákusek."

„Přidám vám tři marky," řekl jsem, „dám vám sedm marek za den."

„Hergot," odpověděl pan Jogelli s německou elegancí, „pak jste špína a choďte si po městě sám. Ale nechoďte mně do cesty. Myslíte, pane, že Jogelli Klopter okrádá cizince? Spokojí se s nějakým litrem piva a nějakým tím zákuskem."

Slyšel jsem již podruhé z jeho úst slovo zákusek a mráz mně přejel po zádech, pak jsem si ale vzpomněl, že turista má pokud možná na cestě dělat si nejmenší množství nepřátel, zejména tak korpulentních, proto jsme si plácli, dostal čtyři marky a dole v hostinci zaplatil za mne džbánek piva.

Je to zvyk všech průvodčích v bavorských městech. Malé dárky udržují přátelství a pak z vás ten malý dárek dvacetkráte za den vytahá.

Do Neuburgu zavítá málo turistů. Možná je tím vinen pan Jogelli Klopter, ale turisti vůbec málo chodí do „Švobenlandu".

Sama krajina kol Neuburgu příliš nevábí. Každé městečko, každá vesnice ve Švábsku má tentýž ráz. A kde tu a tam byla nějaká zřícenina starého hradu, restaurovali ji a udělali z ní pivovar. V tom ohledu jsou Bavoráci velmi podnikaví. Tak například v Genderkingen, Mertingen, Dürzlenkingen, Bersheimingen, Irgelsheimingen a v jiných -ingen a -ingen. Tak jednotvárná jména jako švábské noviny. Společenský život ve všech těch -ingen záleží v nepřátelství mezi jednotlivými -ingen a v krutých hospodských rvačkách v každé z těch -ingen. Kol Neuburgu to bývá nejhorší. Pan Jogelli Klopter vyrostl za těchto krutých krajinských podmínek…

Neuburg sám jest starobylé město, což se může říci o každém bavorském městě. Kdybych psal cestopis, napsal bych, že má dvě brány, ale takhle jenom podotýkám, že jsem jeden den večer jednou branou přišel a druhý den odpoledne druhou vyšel. Na tom posledním má vinu pan Jogelli Klopter…

Neuburg má také hradní zdi udržované v mizerném stavu. Švédové kdysi před staletími ty zdi rozbili a od té doby nechali je Neuburčané v témže stavu. Dá se to vysvětliti též tím, že volí konzervativního poslance.

Jako každé pořádné bavorské město má Neuburg také radnici ve staroněmeckém slohu. Tato radnice má vysoké schody. To je vše, co mně o ní pan Jogelli Klopter řekl. Dunaj tvoří zde dvě ramena. I na takovou podrobnost upozornil mne pan Jogelli. A když jsme šli přes most, prohlásil, že je to most dřevěný.

Na začátku mostu stojí vojenská stráž s piklhaubnou.

Proč tam stojí, nevěděl pan Jogelli, a ten voják jistě také nemá o tom tušení.

Když jsme byli na druhé straně, prohlásil pan Jogelli, že zde most končí. A domníváte se, že kromě radnice a dřevěného mostu neupozornil mne již na nic více? Nikoliv. Mezi radnicí a koncem mostu stojí pět pivovarů a osm hostinců… Za posledním hostincem je brána a tou jsem vyšel z tohoto města, kde je archív pro Šváby a okolí a kde žije pan Jogelli Klopter, kterého co nejvřeleji každému turistovi doporučují…

Když jsme vyšli z hostince, kde jsem přenocoval, a přešli most, řekl pan průvodce: „Teď vám ukážu starý hostinec U lodě.“ Zevnějšek nebyl vábný. „Musíme dovnitř,“ pravil pan Jogelli, „musíme zde počkat na jednoho člověka.“

Bylo to řečeno tak dobromyslně, že jsem nepochyboval, že průvodce cizinců chce vypít i s úrokem to, čím mne pohostil na znamení, že smlouva naše je platna a že to čekání „na jednoho člověka“ je jen záminkou dodatku naší smlouvy: „Co sním a co vypiji.“

Objednal jsem pivo. Pan Jogelli se napil a počal mluvit: „Čekám na jednoho lumpa. Je to schweinkerli, takové schweinbübli. Řekl ještě několik jmen složených roztomile ze „schwein“, napil se poznovu a pokračoval: „Pane, ten chlap má u mne vroubek. Strašný vroubek. Ale až přijde, tak si to povíme. Ten chlap je z Dürzlenkingen a já jsem z Bersheimingen. My z Bersheimingen jsme ‚roh, awer gutmütlisch', ale z Dürzlenkingen jsou jenom ‚roh', a po dobrosrdečnosti ani stopy. V Dürzlenkingen je všechno sakradi a schweinbübli.“

„Schweinkerli,“ poznamenal jsem, abych také něco řekl.

„Ano, schweinkerli,“ pravil pan Jogelli, „a největším je Johannes Bewign.“

Dopil džbánek a objednal si druhý. „My,“ mluvil rozčileně, „my z Bersheimingen nikdy jsme se nesnášeli dobře s uličníky z Dürzlenkingen. Víte, u nás se mluví v každé vesnici jinak, ale v Dürzlenkingen mluví tak mizerně, že nám, z Bersheimingen, nerozumějí. Můj otec byl z Bersheimingen pa'a’, a on ten Johannes se mně vždy smál, že neví, co je to pa’a’…, schweinbübli.“

„Dovolte, pane Jogelli, co jest to vlastně pa'a'?“

„Pa'a' je pa'a', pane, jak vám to mám líp německy říct?“

(Dodnes nevím, co je to „ pa'a'“', a jsem tedy podle pana Jogelliho schweinbübli.)

„Hohó, víte, že ten darebák Johannes přišel sem do Neuburgu dělat mně konkurenta a že o mně rozhlašuje, že jsem opilec? Je to pěkný průvodce cizinců, tenhle Johannes Bewign, jakmile mu nějaký turista padne do rukou, opije se i s panem turistou. Bestie! A proto počkáme si na něho a já mu řeknu: ‚Vidíš, schweinbübli, žes mne nezničil a že se mnou chodí lepší páni turisti než s tebou, bídná duše z Dürzlenkingen. A když se ho zde nedočkáme, bude jistě v Burgsheimově pivovaře, a když tam ne, tak pije zcela jistě v hospodě U velké dýmky, a kdyby ani tam ne, tak někde v hospodách kolem radnice nebo v pivovarech
u hradu, a kdyby ani tam nebyl, tak se podíváme za ním do hospody U poslední brány.“

„A což když ani tam nebude, pane Jogelli?“

Průvodce cizinců uhodil pěsti do stolu: „Pak půjdeme za ním do Dürzlenkingen.“

Jak vidíte, je to velmi příjemný pán, tenhle Jogelli Klopter.

Neocenitelný průvodce cizinců! Znal sebemenší podrobnost. Upozorňoval. Vykládal. Šli jsme od Lodě úzkou ulicí. Za rohem zastavil se pan Jogelli před starou budovou. „Zde loni zabili řezníka z Weidingu,“ pravil temně, ukazuje na budovu, „jest to Burgsheimův pivovar.“

„A kdo ho zabil, pane Jogelli ?“

„Lidé z Dürzlenkingen, pane. Zde se scházejí, možná že zde bude můj konkurent Johannes Bewign. Vstupte napřed.“

Když jsme seděli za stolem, rozhlédl se pan Jogelli znaleckým okem po několika obrovských postavách, které se tam v rohu, v šeru hádaly.

„Není mezi nimi," pravil zklamaně, „dva napravo, ti bydlí v Regensburské ulici, a ti dva nalevo na Augsburské silnici. Takhle se budou hádat ještě hodinu, než se do sebe dají. To není nic zajímavého. Škoda, že zde nejsou z Bedřichova náměstí a z Falcká ulice, ti se dovedou rvát, nebo z předměstí Lesheim a z Hein."

Odplivl si. „Tihle," řekl zoufale, „nevědí ani, co je to nůž. Na ty by měli jednou přijít z Dürzlenkingen. Tomu řezníkovi z Weidingu propíchali kabát, jak náleží. Mně by se to nestalo. Škoda, že zde není Johannes Bewign, ale najdeme ho, pane, a když nám něco řekne, tak ho spořádáme."

Jak vidět, nechová se nikdy pan Jogelli Klopter k cizincům odměřeně jako mnozí průvodčí cizinců, kteří při prohlídce města odbývají všecko horempádem, jen aby byli už s průvodem hotovi.

Neuburg je tedy starobylé město. Má mnoho starobylých domů a mezi ty hezké domy s arkýři a prejzy patří i dům, kde je hostinec U velké dýmky. V této restauraci je napsáno: „Prosí se, aby se hned platilo." Je to ponurá místnost, zachmuřená, se starou klenbou, která hrozí, že spadne na hosty. Za tím účelem je podepřena dvěma sloupy ze dřeva. Nějaký Samson z Bersheimingen pohřbil by podtrhnutím těch sloupů celou řadu Dürzlenkingenských. Pan Jogelli měl takové biblické nápady.

„Kdyby," řekl, přimhuřuje oči, „bylo jich na mne moc, vím, co bych udělal. Udělal bych to, co Samson"

Pan Johannes Bewign u Velké dýmky nebyl. Když jsme se ho nemohli dočkat, šli jsme dál.

„Půjdeme do klášterního pivovaru," upozorňoval průvodce, „klášterní pivovar je zajímavý tím…"

„Aha," myslil jsem, „teď nastane nudný výklad á la: ‚Stavba pochází ze šestnáctého století' atd."

„Jedl jste již v Neuburgu leberwuršt?" přerušil pan Jogelli mé myšlenky.

„Jedl včera v hostinci, kde jsem přespal."

„Pak jste vlastně leberwuršt nejed. Klášterní pivovar je zajímavý tím, že zdejší páteři františkáni vyrábějí tak dobré leberwuršty, že kromě zázračného obrazu svatého Heliodora, který sem přitahuje poutníky z celého Švobenlandu, jsou to jejich leberwuršty, na které sem poutníci přicházejí až z Horní Falce. -- Někdy se v pivovaře dvě procesí dají do sebe a počnou se rvát, a víte, co dělají páteří františkáni v tom případě? Odeprou jim leberwuršty. A je hned po rvačce"

(Pokračování rozhovoru děje se již v klášterním pivovaře.)

„A proč se perou mezi sebou, pane Jogelli?"

„Kvůli obrazu svatého Heliodora, pane. Každé procesí chce ten obraz dřív líbat, aby mohlo jít dřív pít a jíst leberwuršty, nebo není nad tento zákusek.“

Pan Jogelli sněd toho zákusku dvě libry. Byla to vůbec šťastná hospoda. Dověděli jsme se, že konkurent pana Jogelliho Johannes odešel před půlhodinou s nějakým turistou kamsi do pivovaru a hradu a že se ptal po panu Jogellim…

„Ó toho bídáka,“ pravil pateticky pan Jogelli, „tedy přece sehnal nějakého lumpáckého turistu. Nic naplat, musíme za oběma ku hradu. Podle všeho měli oba z nás strach.“

Pan Jogelli byl ke mně důvěrnější a důvěrnější.

„Toho turistu,“ řekl, „si vezměte vy na starost.“

Řekl to rozhodným hlasem, který znamenal: „Kdo nejde se mnou, ten je proti mně.“ Šli jsme ku hradu.

Ku hradu je přilípnuto pět pivovárků. Tulí se k němu jako kuřata ke kvočně. Neuburčané dali si hradem ochraňovat, co jim nejdražšího.

Za války třicetileté vnikla pod hrad tlupa Švédů a po urputném boji dobyla prvního pivovárku. Vítězové se tam hanebně namazali. Když to viděla posádka hradu, udělala výpad, ale musela táhnout při výpadu kolem druhého pivovárku. Posádka neodolala a po bedlivém uvažování, že když zásoby nevypijí oni, že je vypijou žoldnéři švédští, místo na Švédy v prvním pivovárku vrhli se na sudy v druhém pivovaře. A zvítězili. Vypili sudy. Švédové zatím se vzpamatovali a udělali útok na druhý pivovar. Našli ho obsazen, i odtáhli k třetímu, kde pili tak dlouho, až se opili víc než v prvním. Pili bez odporu. Zatím se však vzpamatovala hradní posádka v druhém a vytáhla na třetí pivovar, aby ho ochránila. Bylo však již pozdě. Našla jenom spící Švédy a prázdné sudy. Rozzuřeni pohledem na prázdné sudy povraždili Švédy. A to jest to takzvané neuburské vítězství, jak hlásá nápis pod sgrafitem na bráně hradní.

„Zasloužili si svůj osud,“ pravil vážně pod sgrafitem pan Jogelli. „Švédové tenkrát vůbec nadělali mnoho škody. Ve Švábsku, stojí v knihách, bylo před třicetiletou válkou mnohem více pivovarů než dnes.“

Za dnešních dob je jich, jak řečeno, pod hradem jenom pět.

V žádné z těch historicky památných místností nenašel pan Jogelli konkurenčního průvodce cizinců pana Johannesa a já konkurenčního turistu.

„Hlavní věc je,“ poučoval mne pan Jogelli, když z posledního zklamaně vyšel, „nedat si nikoho přiblížit až k sobě. Džbánek vzít, hodit, židli vzít, hodit, utrhnout nohu od stolu a hodit. Tak je to nejsprávnější.“

„Mám slabou naději," řekl, když jsme hradní uličkou kráčeli ku bráně, „že ty darebáky snad najdeme v hospodě U poslední brány. Copak si z nás dělají dobrý den?"

Neztrácejte naděje! My jsme je našli u Poslední brány. Konkurenční turista díval se bojácně kolem sebe. Pan Johannes vyzývavě.

Sedli jsme si naproti nim. Cizí turista a pan Johannes byli spolu důvěrnější. Tykali si. „Ty," slyšel jsem, jak hlasitě radí bojácnému turistovi pan Johannes, „ty půjdeš k tomu cizinci, dáš mu jednu a ostatní už si spravím s Jogellim já."

A vtom již zahřměl pan Jogelli: „Každý chlap z Dürzlenkingen je schweinkerli."

„A z Bersheimingen schweinbübli," vykřikl pan Johannes.

Pak letěl džbánek Jogelliho a současně džbánek Johannesův. Pak nastala mela, neboť tam sedělo několik lidí z předměstí Lesheim a z předměstí Hein, kteří použili této příležitosti, aby si navzájem rozbili hlavy.

Za nastalé vřavy zmizel jsem a přede dveřmi setkal jsem se s cizím turistou.

„My vás hledali po všech pivovarech a hospodách," pravil cizí turista. „Johannes říkal, že si má vyrovnat nějaký vroubek s Jogellim, který mu dělá konkurenta."

Vyšli jsme branou z Neuburgu.

„Je to příjemné městečko," pravil cizí turista s nadšením, „u nás ve Würtembersku je všechno příliš fádní…"

Hle! Takoví jsou Němci a takoví průvodčí cizinců ve švábském městě Neuburgu nad Dunajem…

Proces s Chámem, synem Noemovým

(Soudní referát pravěkého referenta)

Neobyčejný zájem vzbudilo v Arubašu pod horou Arafatem soudní líčení s Chámem, synem Noemovým, o jehož případu přinesli jsme již před časem podrobnou zprávu. Poněvadž však chceme, aby i ti čtenáři, kteří tenkrát případ ten nesledovali, poznali, oč se jedná, opakujeme stručně:

Praotec Noe, známý mecenáš, když po katastrofě ze dne 1. října, když se strhaly rybníky, připlul na své lodi pod Ararat, koupil od vlády pozemek, kde zaměstnával se pěstováním vinné révy na základě nejnovějších výzkumů zemědělských. Jednoho dne, bylo to 12. září minulého roku o třetí hodině odpolední, odebral se Noe se svými třemi syny Semem, Chámem a Jafetem do svého vinného sklepa, aby víno vyzkoušel.

Při této příležitosti byl nucen vypíti větší množství vína, které počalo účinkovati, když přišel z vinného sklepu. Bylo toho dne parno, a tu Noe odešel do zahrady za svým domem, kdež ulehl pod hrušku do stínu. Vtom přišel jeho nezdárný syn Chám, a poněvadž pan Noe byl jen v košili, počal mu košili tahati s těla tím způsobem, že podolek její snažil se otci přetáhnouti přes hlavu. Vtom však přistoupili již synové páně Noemovi, pan Sem a Jafet, kteří zahnali nezdárného bratra Chána na útěk. Za plotem zahrady nastavilo se průběhem rozepře plno obecenstva, mezi jinými i dámy, které s rozhořčením pohlížely na hnusné divadlo. Přivolaný strážník zatkl pak za hodinu zpustlíka Chána a odvedl na policii, odkud po výslechu byl dodán do vyšetřovací vazby pro přečin proti mravopočestnosti. Včera, dne 7. ledna, zodpovídal se před senátem, jemuž předsedal soudní rada Melechenech.

Líčení bylo nutno konat v porotní síni, poněvadž místnosti senátu nijak nestačily pojmouti všech posluchačů, mezi nimiž bylo hojně dam.

Obžalovaný Chám byl přiveden dvěma dozorci. Vyšetřovací vazba nijak na něho nepůsobila, a jak řekl pan Noe soudním referentům v žurnalistickém pokoji, spíše jeho zpustlý syn ztloustl, nežli zhubeněl.

Líčení zahájil předseda senátu výslechem obžalovaného, který na dané otázky odpovídal zvučným hlasem.

Vyšlo najevo, že obžalovaný byl již trestán, a to ještě před potopou světa, pro svatokrádež. Ukradl obětního býka a snědl s několika svými kamarády. Podruhé byl trestán pro urážku na cti před rokem. Jeho obhájce

navrhuje nato, aby bylo konstatováno, že Chám byl z mládí zanedbán a špatně vychován.

Pan Noe se proti tomu rozhodně ohrazuje. Je sice pravda, že při potopě světa, kdy strhaly se v horách rybníky, neměl času hocha tak vychovávat, jak si vlastně přál. Nicméně snažil se popřípadě i bitím vštěpovat mu zásady mravností. Bohužel Chám přišel do špatné společnosti po potopě světa. Kamarádil s uličníky, kteří zůstali naživu, a již jako čtrnáctiletý hoch mluvil neslušné věci a nadával.

Na otázku, jak nadával, pravil pan Noe, že obyčejně nadal sviní, pasáků a podobně. Zato však Sem a Jafet byli vzornými dětmi.

Obhájce klade pak ještě panu Noemovi otázku, zdali posílal Chám do školy.

Pan Noe se omlouvá, že nemohl kvůli potopě. Cesty nebyly ještě vyschlé, a kromě toho se tenkrát utopili všichni učitelé obecních škol. Zachránil se jediný učitel z měšťanky a ten hrůzou zešílel.

Obhájce: „Proč jste tedy, pane svědku, nevzal Chámovi domácího učitele?“

Svědek: „Domácí učitelé utopili se také všichni.“ (Vzrušení.)

Obhájce: „Jako inteligentní člověk měl jste sám vštěpovat mu zásady mravnosti.“

Svědek povznešeným hlasem: „Prosím, slavný soude! Zajisté je každému známo, co práce mně dalo, než jsem zachránil lidstvo před vyhynutím, a kolik nocí jsem probděl na modlitbách, kolik dnů jsem sháněl zvířata do své lodi.“ Obrací se k obhájci: „Myslíte, pane doktore, že jest tak lehké nositi tygry na loď? A přitom
ještě starat se o vychování tohoto uličníka?“

Chám volá na svého otce: „Starý opilče!“ Je napomenut předsedou a opět usedá s cynickým úsměvem.

Předseda senátu k panu Noemovi: „Dobře, pane Noe, ale o jednu věc se zde jedná: Nepozoroval jste snad někdy na obžalovaném známky duševního zatížení?“

Svědek: „Mohu vás ubezpečit, že Chám pochází z rodičů úplně zdravých. Jeho dědeček Metuzalém přelezl ve věku šesti set sedmdesáti let Himálaje úplně při zdravém rozumu. Pokud se týče mé choti, jest žena zdravá, která ho porodila ve tři sta osmadvaceti letech taktéž při úplně zdravém rozumu.“

Poté bylo pokračováno ve výslechu Chám. Předseda senátu: „Poslyšte, obžalovaný, čtvrté boží přikázání není ještě tak staré, abyste si ho byl nezapamatoval. Policie přece nechala nalepit plakáty s desaterem božích přikázání. V předběžném výslechu jste udal, že umíte číst,

poněvadž vás tomu naučila matka z dlouhé chvíle (vzrušení), a nyní vrtíte hlavou, že jste čtvrté přikázání boží nečetl. Vůbec zaplétáte se do samých podivných výmluv. Odpovězte krátce: Shrnul jste svému otci panu Noemovi košili přes hlavu?“

Chám: „Ano, učinil jsem tak, poněvadž otec je nenapravitelný alkoholik!“ (Ohromné vzrušení.)

Pan Noe zakrývá si tvář a volá: „Mé šediny, pánové!“

Předseda přísně: „Poslyšte, obžalovaný, i kdyby byl pan Noe úplně cizí člověk, jistě si toho nezaslouží, aby byl nazván alkoholikem, ale teprve ne, když je vaším otcem.“ (Vzrušeni.)

Paní Noemová volá z galérie na obžalovaného: „Ty syčáku!“

Předseda pokračuje: „Nuže, obžalovaný, vyličte upřímně celou věc. Co jste si vlastně myslel v tom okamžiku, když jste panu otci stahoval košili přes hlavu?“

Chám: „Nic.“

Předseda: „Slyšte, obžalovaný, vlastního otce jen tak pro nic za nic neobnažujeme, to jest nabíledni. Jistě jste to učinil s rozvahou a úmyslem. Doznejte upřímně všechny své myšlenky a posloužíte jistě sobě. Nedá se přece myslet, že jste zčistajasna, bez rozpaků tahal otci košili přes hlavu, využitkovav jeho hlubokého spánku.“

Veřejný žalobce: „Věděl jste též, že chodí kolem mnoho lidí?“

Chám: „Věděl.“

Obhájce: „Poslyšte, pane Cháme, nebyl jste tenkrát opilý?“

Chám: „Nebyl, zato však otec byl opilý pod obraz boží. Opakovalo se to příliš často a choval jsem obavy, aby vítr neodhalil otci košili, proto jsem mu ji chtěl úplně Stáhnout z těla.“ (Veselost.)

Předseda: „Obžalovaný, vy máte nejmenší příčiny, abyste ještě teď dělal špatné vtipy. Váš otec celým svým životem si jistě nezaslouží takových infámií. Měl byste být hrdým na svého otce.“

Paní Noemová volá na obžalovaného: „Přijde to do bible, uličníku!“

Obhájce k Semovi a Jafetovi: „Pánové, řekněte mně, proč vy jste otce opustili a zanechali pod stromem. Měli jste přece, když jste viděli, že váš pan otec spí na veřejném místě jen v košili, svého pana otce přikrýt, a v tom případě, když již byl odkryt, zakrýt alespoň kapesníkem. Vy však jste nechali pana Noema obnaženého až do příchodu soudní komise.“ (Vzrušení.)

Svědek pan Sem: „Neměli jsme kapesníků, poněvadž jsme byli také jen v košili, jak jsme přišli z vinic.“

Obhájce: „To je divný pořádek.“

Pan Jafet: „Zakazuji si, pane doktore, abyste nás napomínal. Poměry naše nedovolily koupit si ještě druhé spodky, a poněvadž to bylo ve všední den, nešli jsme proto ve svátečních podvlékačkách!“

Svědci ustupují. (Chám se ironicky usmívá.)

Veřejný žalobce: „Nesmějte se, obžalovaný, tak vážné věci. Jest to dokázáno, že jsou vaši bratři zcela řádní hospodářští lidé, kteří se snaží vyjít se svými příjmy. O vás naproti tomu je dokázáno, že žijete nad své poměry. Tak kupříkladu máte troje spodní kalhoty a nosíte je veřejně i ve všední dny. Jste lehkomyslný, jste už přes dvě stě padesát let bez zaměstnání a čtyři sta let musí vás otec živit. Při potopě světa pomáhal jste tajně největším tonoucím darebákům do lodě, a abyste měl na ně místo, vyhodil jste z lodi několik vzácných párků pravěkých zvířat, která tím vyhynula. Kromě toho vydalo vám četnictvo a obecní úřad velmi špatné svědectví. Vedete nemravné řeči, nenecháte žádnou dívku na pokoji.“

Pak se čtou protokoly soudních lékařů, ze kterých vychází najevo, že Chám je individuum perverzně zatížené, jevící náklonnost k sexuálním perverzitám.

Obhájce: „Vzhledem k tomuto výroku pánů znalců navrhuji, aby pan Chám byl dán na pozorovací kliniku do ústavu pro choromyslné.“

Veřejný žalobce se proti tomu ohrazuje.

Paní Noemová volá z galérie: „Jen ho zavřete, syčáka!“

Soud odebírá se k poradě a vrací se za půl hodiny. Předseda senátu oznamuje, že soud vyhověl návrhu obhájce a líčení se zatím na neurčito odročuje.

Tím skončen prozatím zajímavý proces, ku kterému se jistě opět vrátíme. Podotýkáme ještě jen něco: V zájmu zdravotnictví je, aby posluchačstvo neplivalo z galérie dolů. Jak k tomu dole sedící přijdou, aby na svých vlasech odnášeli si bacily domů. Doufáme, že toto postačí, aby všude dole byla postavena plivátka.

Zasnoubení v naší rodině

(Ze zápisků hodného hošíka)

My jsme měli vždycky velkou starost s naší nejstarší dcerou Lidkou, poněvadž už několikrát zůstala přes noc na výletě s pány, kteří se dovolili maminky, aby mohla s nimi jít na kraťounký výlet. Jednou přišel pan Syrovátko, jeden úředník, moc hodný člověk a pořádný, a šel k mamince a tatínkovi a tak hezky prosil, abychom Lidku pustili s ním na výlet. Pořád smrkal a říkal, že je naprosto čestný muž a ryzí charakter. Maminka tedy odpověděla, aby jen tu holku vyvedl, že ale musí být doma v osm hodin večer, poněvadž dvakrát nebude jí ohřívat večeři a pak se to nesluší přijít později, aby holka nepřišla do nějakých řečí. Ten pan Syrovátko nato začal zas smrkat a křičel, že je čestný člověk a žádný padouch. Tatínek povídal: „Padouch sem, padouch tam, jen ji přiveďte celou a v pořádku, já to beztoho nerad vidím." Ale co měl dělat, když něco řekne maminka, tak musíme s tatínkem držet hubu, i když máme pravdu a maminka vyvádí koninu.

Tak si ji pan Syrovátko odved. Maminka udělala Lidce kříž a pan Syrovátko mně dal pětník, to byla jako náhrada za to, co proved. Je už půl deváté večer, a Lidka nikde, pak bylo deset a zavřeli dům, bylo jedenáct. Maminka plakala a tatínek sněd Lidce večeři, chodil dopáleně po pokoji a volal, že ho, pana Syrovátku, požene k zodpovědnosti a že ráno půjde do úřadu. Maminka bědovala, že se jim snad něco stalo, že si třeba Lidka zlámala nohu nebo vaz nebo že se utopili anebo že Lidka ztratila to nejdražší, co má po matce.

Ptal jsem se, co to je, a tatínek mně dal pohlavek a maminka poručila, abych se modlil. Já jsem řek, že anděl strážný bude s Lidkou, poněvadž jsem viděl takový obraz, jak převádí andělíček přes kládu nad propastí slepé děvčátko s květinkami v košíku.

Ale tatínek bručel, že teď hlavní anděl strážný Lidčin je pan Syrovátko, a on že by nechtěl, kdyby byl děvčetem, aby Syrovátko v noci ho provázel z výletu.

Pak bylo dvanáct hodin a maminka už neříkala „moje zlatá Liduška", nýbrž „ta coura, poběhlice" a tatínek křičel: „To jsou vilníci, člověk aby se bál pustit se dnes s někým na výlet."

Nespali jsme do tří hodin v noci. Ve dvě hodiny zapraskalo ve skříni a maminka se pokřižovala a zvolala: „Už je to takový, to je znamení." Mladší sestra Mařena, ta z toho měla radost, poněvadž jednou byla bita, když přišla v devět hodin večer domů místo v sedm. Ve tři hodiny byl

tatínek hotov s lahví rumu a povídá: „Ať se stalo, co stalo, už to nenapravím, ráno mu přelámu nohy a oběsím se a všechny vás pobiju.“ Začal chrápat za stolem, a maminka zhasla lampu, aby v tatínkovi ten rum nechyt. Šli jsme ležet a spali jsme až do osmi hodin. V půl deváté najednou se otevřou dvéře a dovnitř k nám vrazí pan Syrovátko a hned volá: „Nelekejte se, slečna Liduška se bojí domů.“

Tatínek se posadil na posteli a odplivl si a povídá: „Přišel jste sem a odvedl si ji na výlet, teď si ji nechte a běžte spánembohem.“ Maminka byla ve spodničce, dupla na tatínka a řekla, aby mlčel a nic nehájil, a pustila se do pana Syrovátky, který smrkal a říkal, že je úplně čestný muž a že je stihla bouře, průtrž mračen, krupobití a že to odneslo most, a tak museli zůstat, poněvadž vlak nejel, v hotelu přes noc. Že je tam takový malý hotel a draho že tam nebylo.

Maminka počala plakat: „Ježíšmarjá, hotel, vy zpustlíku a nemravo, vraťte mně jí tak čistou, jako byla.“ Pan Syrovátko se třás a koktal, že je Liduška po té cestě moc zablácená a že v hotelu neměli ani podomka a ani kartáč.

Tatínek volal z postele: „A to je pěkný hotel!“ Maminka plakala pořád a mluvila o bílé lilii a pan Syrovátka volal stále: „Milostivá paní, upokojte se, já jsem čestný muž a já spal jinde.“ Maminka ho chytla, lomcovala s ním a křičela: „Ne, já to znám, já mám zkušenosti!“ A pan Syrovátko jen smrkal a pohazoval kapesníkem v ruce a mluvil, že to byla jen přátelská náklonnost, která je pojila na výletě; takové malé přátelství, jako kupříkladu je mezi ním a jejím tatínkem. Tatínek na to křičel z postele, že děkuje za jeho přátelství. Maminka zas šla na tatínka, aby mlčel, a chytla pana Syrovátku a volala, by přísahal, že si vezme Lidušku, před tím nevinným chlapečkem, totiž přede mnou, a přivedla mne za ucho k panu Syrovátkovi, který se začal červenat a volal, že si Lidušku nemůže vzít, poněvadž už je ženatý a rozvedený. Jak to tatínek slyšel, křičel, aby mu podali pistol, že musí přijít na Pankrác. Maminka si držela spodničku, jako když chce omdlít, pan Syrovátko žvýkal si knír a vtom vběhla mezi nás Liduška, zablácená a uplakaná, klekla u tatínkovy postele a křičela, že to bylo ponejprv a naposled, co tohle vyvedla, a že pan Syrovátko je čestný člověk a že spal vedle v pokoji. Pan Syrovátko na to volal: „Máte úplnou pravdu, slečno, na to jsem si nevzpomněl. Ježíšmarjá, milostpaní, tam bylo štěnic, rukulíbám.“

A sotva to dořekl, už vzal klobouk a byl na chodbě. Liduška chtěla vyběhnout za ním, ale matka ji chytla, smýkla s ní, jako to dělá s tatínkem, a řekla jí, že je mrcha a že udělala hanbu celé rodině; aby teď sháněli ženicha, a jak to bude těžká věc, poněvadž se to rozkřikne.

Tak sháněla Liduška ženicha a našla jednoho, jak tatínek říkal: „vejra“. Ale to nebyl vejr, to byl mazaný chlap a jmenoval se Wavroušek. Nosil cvikr na černé šňůře a vždy se u nás nacpal chleba, až mohl prasknout, což jsme všichni pozorovali, ale on si jen tak pomáhal, aby se nestalo žádné neštěstí. Jednoho dne přijde k nám a prosí, aby mohl jít v neděli s Liduškou na výlet. Tatínek neřekl nic, jen si pohvizdoval a maminka mrkala na Lidku moc významně a říkala, že Liduška nerada chodí na výlety. Ale Liduška prosila, že nebyla ještě v Říčanech, a že tedy by to mohla jednou zkusit.

“Pak měla matka velkou řeč, ve které mluvila o počestnosti, až pan Wavroušek vytáhl kapesník z kapsy a začal zrovna tak smrkat jako pan Syrovátko a říkat, že je naprosto čestný muž a zlatý charakter. Slyšel jsem, že tatínek si bručí: „Tamten nám říkal, že je stříbrnej, a tenhle, že je zlatej, no, pomoz pánbůh!“ Ale pustili jsme ji přece jen na výlet, poněvadž tatínek řekl, že je pan Wavroušek takovej hloupej vejr, a nakázali jim naši, aby byli v půl deváté doma, poněvadž pak už zas by museli ohřívat večeři.

Jo, ale ono je deset, je půl jedenácté, maminka se ošívá a říká: „Aby to jen nebylo zas jako tenkrát!“ Ve dvanáct hodin měl tatínek v ruce jízdní řád, který držel v ruce, a nazpaměť říkal: „Tak poslední vlak sem jede z Říčan v jedenáct hodin, to počkáme ještě půl hodiny a pak skočím z okna.“ Šel do kuchyně, vypil tam zas všechen rum z láhve, a když byla jedna, začal zpívat: „Tumáš, holka, tumáš dukát za ten jeden nocleh tvůj…“

Maminka ho ani neokřikla, ale jen plakala, že to s Lidkou skončí špatně. Pak tatínek vlezl do postele a počal hned chrápat, a my si také vlezli do postelí a maminka, než usnula, řekla: „Já jim to ráno povím!“

Ráno v devět hodin také šťastně přišli. Ten vejr vedl Lidušku za ruku a řekl: „Milostivá paní, jsem naprosto zlatý charakter a čestný člověk. Strhla se proti mé vůli velká průtrž mračen, krupobití, strašná bouře, blesky lítaly a hrom bil napravo nalevo, tak jsme zůstali v hotelu, ale ve vší počestnosti, neboť já spal nalevo a Liduška napravo.“

Tatínek už to nemohl vydržet, že tak dlouho mlčí, zvedne se na posteli a povídá: „To jste byli zas v tom mizerném hotelu, jako byla Liduška posledně s panem Syrovátkou?“

Maminka skočila na tatínka a začala ho škrtit. Liduška upadla u dveří a pan Wavroušek vykřikl: „To bych přišel mezi pěknou bandu,“ a vyrazil ze dveří. Lidka potom brečela celých čtrnáct dní, nikdo na ni nemluvil, jen tatínek říkal: „Já ti seženu ženicha,“ a lítal po všech čertech, až jednoho dne přijde domů hodně namazaný a povídá: „Tak jsem konečně

našel ženicha, ten potřebuje pořádnou hospodyni, poněvadž se chce udělat pro sebe a zařídit si hospodu.“ Tatínkovi jen krásně přitom svítily oči. „On je to moc hodný člověk a přijel do Prahy, tak jsem to vyjednal, zítra v neděli ho přivedu a beze všeho budem slavit zasnoubení. Upečeš kapouna a já se trochu naleju na kuráž.“

Tak ho také přivedl, posadíme ho ke stolu a čekáme na Lidku, která si dělala vedle nový účes.

Vtom již přijde Lidka a ten ženich se na ni podívá a ona na něho, zbledne a on taky, chytí klobouk a je ze dveří. On to byl vrchní číšník z toho hotelu, kam se utekla vždycky Lidka s panem Syrovátkou a s panem Wavrouškem, když přišlo na ně na výletě to strašně krupobití.

Před užšími volbami na Vyšehradě

„Nikoliv," pravil člen volebního výboru strany sociálně demokratické na Vyšehradě k zástupci volebního výboru mladočeského. „A mějte proboha rozum, tisíc korun je příliš málo. Za tu cenu, kterou nabízíte, při nejlepší vůli nemůžem říct: ‚Kdo je organizovaný sociální demokrat, volí Metelku.' Tak nízko neklesneme. Co je to, tisíc korun? Máček, drobný máček. Dnes máme všeobecné právo hlasovací. A co je tisíc korun proti všeobecnému hlasovacímu právu. Tisíc korun! Kdo to jaktěživ viděl, aby někdo měnil přesvědčení za tisíc korun. Nikoliv! Vězte, pánové, že politické přesvědčení je soukromým majetkem občanů, že nedá se koupit za..."

„Tisíc pět set korun, a nehádejme se!" ozval se mladočeský delegát.

„Nikdy!"

„Tisíc šest set korun a pět hektolitrů piva! Dejte si říct, Metelka je znamenitý pracovník v oboru českých menšin."

„Nikoliv, ještě jednou nikoliv," řekl druhý člen volebního výboru strany sociálně demokratické, „buď jak buď! Nepopíráme, že Metelka - ale přesvědčení politické! Prodat se, nikdy! Sami máme tři tisíce korun výloh s první volbou. Pak uvažte, že naše hlasy mohou rozhodnout, a vy říkáte tisíc šest set korun a pět hektolitrů piva. Počítáme-li s tisíci našimi voliči, nepřijde na jednoho voliče ani půllitr piva. A myslíte, že za půllitr piva někdo z našich sociálních demokratů změní své smýšlení a uvede v posměch celou československou sociální demokracii, aby každý mohl ukázat prstem na naše lidi a říct: ‚Ti chlapi za půl litru piva změnili své smýšlení?' Nikdy! My sociální demokraté víme, že je nečestno poctivých lidí za půllitr piva měnit jako košili politické přesvědčení. Jindy jste nám dávali víc a nezáleželo příliš na nás. Našinec často trpí nouzi a hlad, je ujařmován kapitálem, ale štít si poskvrnit za půllitr piva! Víte, co mluvíte?! Tisíc voličů sociálně demokratických, a chtít s pěti hektolitry naráz změnit jejich politické smýšlení. Občane! Vaše strana mladočeská neskládá se už z kavalírů jako dříve. A pak tisíc šest set korun. Že se, občane, nestydíte! A to byste snad chtěli mít ještě články v Právu lidu? Vy zapomínáte, že politické přesvědčení je něco svatého, velkého. Běda těm, kteří za mizerný groš se prodají i se svým politickým přesvědčením. Jeden tisíc šest set korun! Aby vás čerti vzali! Tak se na nás nechodí!"

„Řekněme tedy," pravil zástupce mladočeského volebního výboru, „že osm hektolitrů piva a tisíc osm set korun!"

„Pane," odvětil jiný člen sociálně demokratického volebního výboru, „vidím, že je vaše strana v úpadku. To by se dalo koupit tisíc sociálně

demokratických voličů za osm hektolitrů! Na jednoho by přišlo něco přes půldruhé sklenice. Fuj! Volit se stranou měšťáckou, když dostanu za jedenáct krejcarů piva.“

„A pak,“ řekl povýšeným hlasem propadlý kandidát Job, „pak považte, že nás volby stály dosud hnedle dvakrát tolik, než nám nabízíte. Měli jste plakáty, voličové, agitátoři, pivo a dršťková polévka. Rum, cigarety a doutníky. U nás se nejde volit ve fiakru jako u vás měšťáků. Vy se napijete dle libosti třebas každý den. U nás ale jen o volbách. Nějaký ten páreček nebo kousek ovaru, pár piv, a pak se teprv jde. A pak se volí z přesvědčení. A to přesvědčení nedá se vynutit osmnácti sty korunami a osmi hektolitry piva. To by byl laciný charakter. Odírají nás páni po celý rok, a teď byste chtěli nás tak odřít? Nikoliv! Jako mohutná vlna poneseme s sebou čistý politický štít. Že dáte dvacet set korun a o pivo že se dohodneme? Nikdy! Štít politický je něco vznešeného a nesmí na něm stát dvacet set korun. Takový pakatýlek! Není přece možná, aby strana bohatých lidí, jako je vaše, tak dalece klesla, aby nám nabízela mizerných dvacet set korun. Na vašem místě bych mluvil jinak. My to zadarmo nechceme! Neračte se zlobit. Byla by to jen jakási provize.“

„Ale dovolte, pánové,“ ozval se zástupce mladočechů, „náš politický čistý štít neuznává žádné provize. Nám je politické přesvědčení stejně svatým jako vám. Neuznáváme politického kšeftaření. Kdo se dá koupit, je padouch. A proto my nenabízíme vám onu sumu, abyste snad zradili své politické přesvědčení. Strana Eduarda Grégra je toho daleka! Straně Barákově je politické přesvědčení drahé a svaté. Víc ale než dva tisíce pět set korun nemůžeme dát. Pokud se týče piva, dáme dvacet hektolitrů na dobrý účel. Pamatujte, že volíte muže, který je školním radou a získal si ohromných zásluh…“

„Právě proto byste mohli dát víc. Pětadvacet set korun!“

„Sociální demokracie je strana pevného charakteru, strana solidní. Nesmlouvá zbytečně, poněvadž je jí svatým politické přesvědčení každého.“

„Zajisté,“ řekl delegát mladočeského volebního výboru, „my ctíme přesvědčení jednotlivce, my děláme, co můžeme. Kolik vlastně chcete?“

„Vy nás chcete podplácet? Nikdy! Pět tisíc korun a co se sní a vypije. Nedáme se zotročit! Nemůžeme ničeho slevit! Naši voličové nedají si ústa zamazat medem.“

„Dáme čtyři tisíce korun,“ zasténal mladočeský delegát, „vy nás ždímáte.“

„Marné řeči, pět tisíc a co se sní a vypije. Politická čest nedá se koupit.“

„Čtyři tisíce pět set, ale víc už nemohu dát, bůh je můj svědek. Považte, že Metelka je jeden z nejlepších českých lidí!“

„Čtyři tisíce pět set? Vy jste se zbláznil, občane! Přidejte těch pět set a bude to odbyto. Napíšeme vám stvrzenku na pět tisíc pět set korun a pět set korun budete mít sám v kapse.“

„Nu tedy platí. Dáme pět tisíc korun, ale jen proto, že dr. Metelka je výborný Čech. Kvůli pěti stům korun se přece nerozejdeme. Vždyť je to propříště…“

„Vyšehradská volba naplňuje mě hrdosti,“ pravil po volbách dr. Metelka, „je vidět, co zmůže nadšení…“

Stručný obsah krvavého románu

„Guiseppe Bóro přijel do Terstu. Poněvadž neměl peníze na delší pobyt, představil se pod jménem hrabě Olarich z Eisenfelsu hostinskému Bittornelovi, který má krásnou dceru Lucii. Tato zamiluje se do nepravého hraběte, ale Giuseppe Bóro jest zpozorován v městě zlotřilým námořníkem Lorenzem, který ví jisté tajemství ze života Bórova, a to, že týž zabil v Římě svůdce své sestry a ještě tři pány, kteří tomu svůdci při tom pomáhali. A tak ten Giuseppe Bóro velice se lekne a svěří se hostinskému Bittornelovi, s kterým při sklenici vína uzavřel důvěrné bratrství. Oba se usnesou, že Lorenze otráví, což se jim také podaří, když si ho pozvou na víno. Poněvadž však odstranění mrtvoly dá velkou práci, zasvětí do všeho i dceru Lucii, mrtvolu Lorenzovu dají do pytle a odnesou ho v noci do hor za městem, kde jsou velké propasti. Mají v úmyslu do jedné takové propasti hodit ten pytel a již také jsou nad takovým srázem, když je vtom překvapí četník. Lucie je zachrání a vrazí dýku četníkovi do srdce, právě když ten seskočil z koně, aby se podíval, co se tam tropí. Mrtvolu Lorenzovu i četníka hodí do propasti, a vtom opuštěný kůň zařehtá a blízko se ozve dusot koňský a objeví se nový četník. Toho skolí ranou z pistole Giuseppe Bóro a všichni pokojně odeberou se domů, dál to nemám, pane nakladateli.“

Mladý muž, sedící proti nakladateli krvavých románů Tomsovi, smutně se podíval tomuto dobrému muži do očí, který vykřikl: kam dáte ty ostatní mrtvoly? Vaši lidé měli tam zůstat, poněvadž výstřel musí přivábit ještě jednu patrolu četníků, svede se krutý boj, tak si to představuji, zakroutí se krk, rozumíte, mladý muži? Ostatně jste velmi neopatrný se zacházením se střelnou zbraní. Vystřelíte v noci, když odnášíte mrtvolu, abyste ji shodil ze skály, a když jste zabil už jednoho četníka. To je chyba, velká chyba, to je hotové prozrazení. Jestli vaše Lucie operovala úspěšně s dýkou, proč jste také toho četníka nezapíchl!“

Pan Toms vstal, a opíraje se o stůl polonaplněné kavárny, v rozhorlení hlasitě vykřikl: „Proč jste, ptám se vás ještě jednou, také toho druhého četníka nezabil dýkou? Mohl jste mu také vrazit dýku do srdce, a bylo po komedii. To se ví, panáček nejde podle staré, osvědčené šablony. To je dnes ta mládež! Znal jste přece nebožtíku Charváta, ten dovedl zacházet s dýkou! To bylo roku 1900, a pokračoval až do roku 1905, a bylo to v Německu, a pracoval jen s dýkou a jedem. Střelba v noci dělá hluk, a když budete dál pokračovat, jak se z toho dostanete, to mně laskavě vysvětlete; zapletete se velice nepříjemně. Mluvím k vám jako otec, jste velice chápavý a myslím, že není všechno ztraceno. Musíte nyní využitkovat

příležitost a utíkat. Nechápete, že po tom, co se stalo, je návrat do města nemožný? Musíte najít cestu do světa. Napřed třebas začít s loupežnictvím. Vražděte i ženy a děti, a tu Lucii nechte dát zavřít a osvoboďte ji, a třebas, a to je hlavní, vydejte se na cestu k místu, kde bude uvězněna, a skolte dozorce. Radil bych vám kaučukovou hůl, a ne žádný revolver, to byste se zas zaplet, poněvadž takový výstřel pobouří kdekoho."

„Ujišťuji vás, že nebudu již střílet," odpověděl mladý muž. „Děkuji vám za radu, a smím užívat i nadále jedu? Jaký jed usmrcuje beze stopy?"

„To je vidět, že jste v tom dlouho nepracoval jako nebožtík Charvát. Každý jed zanechá stopy a pak přijde pitva. Nechte jen pitvat a ať pak objeví lékaři třebas strychnin. S jedy pracujte okázale. Zejména bohaté příbuzné a podobně možno otravovat, třeba poznenáhlu, to víc vydá. Abych tedy nezapomněl, když zabijete dozorce, bude všechno v pořádku, a nesmíte zapomínat, že nynější doba vyžaduje také vyloupení všech bank. Sluhové se omračují chloroformem nebo se jim vstříkne nenápadně kurare do krve. Těžké železné pokladny se rozbíjejí dynamitem. A pak můžete užít revolveru. Tu je revolver na řadě a brovnink je výborná věc. Krásně bude se také vyjímat přepadení vlaku. I do veřejných místností můžete vniknout, do divadel, restaurací, kaváren, a kdo se vám postaví na odpor a nebude chtít dát peníze, toho bez milosti zastřelte jako psa, povídám jako psa, mladý muži, a nyní chutě k dílu!"

Vstali a ku svému překvapení spatřili, že kolem dokola klečí se sepjatýma rukama hosté, číšník, pikola a majitel kavárny a s němým odevzdáním se osudu prosí je o milost.

Hřích faráře Ondřeje.

Farář Ondřej nacházel se již osmnáctý rok v očistci, aniž věděl proč. Nebyl dosud definitivně odsouzen, ačkoliv poslední léta nebyl nával do očistce tak veliký. Většina duší se zde jen zastavila, a už za skřípění zubů byla odváděna do pekla. Časem si dodal odvahy a ptal se některého z andělů hlídačů: „Proč mne zde držíte, pánové?“

Krčívali křídly a říkali: „Váš proces není ještě definitivně ukončen, velebný pane.“

Z těch řečí bylo mu vždy úzko, jak jen je možno být úzko duším v očistci, neboť nebyl si vědom žádného hříchu. Byl jedním ze ctihodných farářů, které popisuje Rais. Měl na zemi všechny dobré známky onoho popisu: Dlouhé bílé vlasy. Chvějící se hlas stařečka. Morální čistou duši prvého řádu.

A pořád sedí ve vyšetřovací vazbě v očistci.

Poslední dobu měl za společníka jednoho kaplana, který měl naději dostat deset tisíc let. Ubožák díval se na Jubilejní výstavě čtvrt hodiny u toboganu dole u žlabu a byl raněn na zpáteční cestě domů mrtvicí.

„Pravé bruselské krajky, pane faráři,“ pravil ubohý kaplan k panu Ondřejovi, jehož čistá duše nechápala rozdílu mezi obyčejnou spodničkou a krajkovou.

A andělé tiše lítali kolem něho, bylo jim ho líto a zpívali mu krásné písně na slova svatých Otců a říkali: „Račte podat rekurs, pane faráři.“

I podal písemný rekurs:

Slavný poslední soude!

Nížepsaná dušička farář Ondřej podává tímto nejpokornější prosbu, aby byl propuštěn z očistce, a odůvodňuje svou uctivou žádost následujícími důvody:

A) Nížepsaný nenachází ve svém svědomí ničeho, což by mu mohla škodit. Žil tak, jak stojí psáno v knihách posvátných.

B) jest úplně zachovalý, jak dokáže starosta obce Paluška, nacházející se tou dobou v kotli číslo 253 v mírném oddělení očistcovém, opatřeném ventilátory.

C) Totéž, zachovalost i bezúhonnost, dokáže mu četnický strážmistr Josef Loukota, tu dobu žijící v blaženosti na nebi u pátého turniketu.

D) Nížepsaný objevil zázračnou studánku a dodával z ní vodu zadarmo do sirotčinců a polepšoven.

E) Studoval s vyznamenáním, což dokáže ředitel gymnasia, Alexius, přidělený k andělům střežícím gymnasisty v očistci.

F) Zná zejména nížepsaný perfektně latinsky, řecky, hebrejsky a aramejsky.

G) Nikdy o ničem nepochyboval.

Z těchto důvodů prosí, aby byl propuštěn z očistce, a slibuje v pádu milostivého vyřízení své nejuctivější prosby, že se vynasnaží, aby této důvěry také hodným se ukázal.

Prosba tato byla mu vrácena. „Schází rubrum," řekl anděl, který mu ji přinesl. Ten anděl byl zaživa úředníkem v kabinetní kanceláři.

Farář Ondřej napsal tedy na zadní stránku: „Dušička farář Ondřej prosí za propuštění z očistce: sub litteris A, B, C, D, E, F, G."

Ve výroční den svého úmrtí (dřív se obyčejně ani na zemi žádosti příznivě nevyřizují) dostal odpověď:

Vaše Blahorodí!

Dovolujeme si Vás upozornit, že poslední soud v dohledné době nezasedá, pročež poslali jsme Vaší žádost k soudnímu očistcovému dvoru s vybídnutím, aby na Vaši žádost vzal pokud možno zřetel a postavil Vás po vyšetření Vašeho hříchu před řádný soud.

Za průpravné komité posledního soudu:

Gabriel

A tiše plynula léta za úpění dušiček a za tklivých zpěvů andílků, kolébajících v očistci nekřtěňátka.

Konečně obdržel farář Ondřej obsílku: „Předvoláváte se před posvátný senát."

Na očistcové dolní soudní pergole seděl již senát, viditelný jedině andělům strážníkům, kteří přivedli obžalovaného. Ve vzduchu vznášela se kniha života faráře Ondřeje, listovaná neviditelnou rukou.

„Faráři Ondřeji," ozval se hlas, „vidíš tu knihu svého života. Jest čistá, až na jeden list. Odpověz nyní poctivě na otázku: Měl jsi bratra v Austrálii?"

„Měl, slavný senáte."

„Klademe ti další otázku: Psal jsi svému bratru do Austrálie?"

„Ano, slavný soude. Roku 1882 do Sydneye."

Kniha se zavřela a ozval se hluboký hlas, náležející dle všeho předsedovi senátu: „Prostudoval jsi důkladně všecky knihy svatého Augustina, učitele církve?“

„Ano,“

Slyšet bylo nyní šumění křídel. Soud odebral se k poradě.

Nové šumění křídel a hlas shora se rozkřikl: „Farář Ondřej odsuzuje se na 15 000 let nuceného pobytu v očistci, do kterého započítá se mu 22 let vyšetřovací vazby.

D ů v o d y:

Ve své knize, napsané roku 415 po Kristu, De retractatione, vel librorum recensione prohlásil Augustin, učitel církve, víru v protinožce za kacířství. Viz list 213. Tím, že Austrálie patří k protinožcům, znamená i víra v existenci Austrálie zločin rouhání, doplněný a podepřený obžalovaným farářem Ondřejem zasláním dopisu svému bratrovi mezi protinožce do australské Sydneye. Polehčující okolnosti jsou úplná zachovalost a upřímné a úplné doznání obžalovaného.“

„Neplačte,“ těšili andělé odsouzence, „něco podobného mohlo se vám přihodit i před každým senátem na zeměkouli…“

Výprava zloděje Šejby

Zloděj Šejba se dal na noc zavřít v domě č. 15. Byl specialistou na vykrádání půd a dneškem hodlal započíti svou činnost v této bohatší čtvrti. Předtím pracoval v chudé čtvrti, což mu vyneslo jen dvě zástěry, tři spodničky a od molů rozkousaný šátek na hlavu. Soudní cena toho všeho byla by asi šest měsíců a žid mu dal za všechno to korunu.

Šejba stál opřen ve sklepě o dvéře a naslouchal, jak domovnice, když stáhla světlo a zavřela dům, odchází. Byla podle všeho mladá, neboť si zpívala potichu, jak kráčela ode dveří ke svému bytu. Šejba považoval to za dobré znamení. Pak potkal dnes odpoledne vůz se senem. Nové dobré znamení. Viděl kominíka a poslal mu hubičku. To přináší štěstí. Vytáhl z kapsy láhev obyčejného rumu a napil se. Ten obyčejný rum, to byla ta chudá čtvrť. Zde bude něco jiného. Dopoledne obhlédl si nové působiště a shledal, že do prvního patra je koberec. Podle všeho bydlí zde zámožnější třída, která bude mít něco na půdě. Řekněme peřiny, šaty. Tento sen o štěstí zapil pořádným douškem rumu a sedl si na schod u sklepa. Byl unaven, neboť dnes ho ve čtvrti u řeky chytali strážníci. Jednalo se o ruční vozík bez firmy, který stál bez dohledu na ulici. Sotva s ním popojel několik kroků, musil utíkat bez vozíku. Utekl, zaplaťpánbůh za to, ale je jako rozlámaný. Není spravedlnosti ve světě. Na venku tě chytá četník a v městě strážník. Šejba se poznovu napil a vzdychl si.

V domě panoval klid a tma. Zde u sklepa nebylo ani teplo, ani chlad, ale Šejba, když uslyšel, jak jeho vzdech nese se nočním tichem až kamsi do třetího patra, zatřásl se zimou a na mysl mu přišlo, jak co bude, až ho chytí. Kdyby ho aspoň chytli až na zimu. Prodělal již několik zim ve vězení. V některých trestnicích mají již zavedeno ústřední topení. Je ti teplo, najíš se dosyta, jen
kořalka ti schází. Kouření už někde seženeš.

Ve sklepě ozvala se kočka. Šejba měl na jazyku: „Čiči!“, ale pak si to rozmyslil. Nač se zbytečně uvádět do nebezpečí.

V domě jistě teď ještě všechno nespí, třebas by ho slyšela domovnice a byl by konec. Možná že by mu natloukli.

Naslouchal, jak za dveřmi chodí kočka a mňouká, jak někde vlezla do uhlí, které hřmotně sype se z hromady. Mizerná kočka! Udělá hřmot a ještě budou myslit lidé na ulici, že je zloděj ve sklepě.

Šejbovi připadlo odporným, že by mohli lidé myslit, že se chtěl vloupat do sklepa. Sklep vykrásti, to by dovedl každý, ale vykrást půdu!

Pohnul se nevolí a paklíče mu zachrastily v kapse. Kočka za dveřmi se lekla, Šejba slyšel, jak utíká a poráží nějaký těžký předmět. Rána tím pádem způsobená rozlehla se po domě.

Přikrčil se a poslouchal. Hučelo to po domě a pomalu zanikalo. V domě se neozval ani hlas.

Upokojil se a napil z láhve. Kdyby ho nešťastnou náhodou chytli, ať je láhev prázdná. Dopít by mu ji nenechali. V domě ozval se zvonek.

„Zvoní na domovnici," pomyslil si Šejba a zase se přikrčil, jako by nechtěl ničeho vidět kolem sebe.

Z bytu domovníka vycházelo světlo a ozvalo se klepání trepek a šustění sukně.

Domovnice šla otevřít. Šejba neodvažoval se dýchat, aby snad na sebe neupozornil.

Pruh světla lámal se o zábradlí v přízemí a padal až dolů naproti Šejbovi.

„Slyšel jsem ve sklepě rámus," řekl nějaký hlas na chodbě, „tak mně připadá, jako by tam byli zloději."

„To jsou kočky, pane rado," odpověděla domovnice, „každý den dělají hluk ve sklepě. A což teprve na půdě. Tam štrachají, jako by se čerti ženili."

Šejbovi spadl kámen ze srdce. Slyšel, jak domovnice jde do svého bytu a jak v druhém patře rachotí klíč ve dveřích. Hluku povstalého užil, že se protáhl a napil rumu.

Světlo zmizelo a panovala úplná tma. Šejba uvažoval o své výpravě. Až bude pozdě, odplíží se na půdu, otevře si ji, sebere, co bude stát za to, počká tam a ráno, hned po otevření domu, vyrazí ven. Policejní hlídky v tu dobu málo procházejí ulicemi. Ostatní už přijde samo sebou. Za stržené peníze zaplatí byt a stravu, za kterou dluhuje už týden. Jsou to chudí lidé a vědí leccos na něho, co by mu mohlo škodit. Na zimu by jim to odpustil, ale teď chce ještě býti venku. Je to zvláštní, že když je všechno zelené, člověk se nedá rád zavříti.

Šejba byl jaksi měkce naladěn, a když uslyšel ve sklepě poznovu kočku mňoukat, neopanoval se a zvolal tiše: „Čiči!" klíčovou dírkou ve dveřích. Kočka běžela ke dveřím a zamňoukala.

Šejba slyšel, jak škrábe a jak si sedá u dveří a přede. Patrně se sama ve sklepě nudila a nyní byla ráda, že má společnost, třebas oddělenou nepřekonatelnou překážkou.

„Což abych se napil na její zdraví," myslí si Šejba a uvádí tu příjemnou myšlenku ve skutek.

Cítí se náhle bezpečnějším a natahuje nohy, což způsobuje nepatrný hřmot. Aby snad nezapomněl, zouvá si boty.

Podařilo se mu to beze všeho ruchu. Nadšen úspěchem loká rum. Hladí láhev láskyplně. Provázela ho již kolikrát na jeho výpravách. A když za zisk z nich dával si do ní nalévat rum, tu mu připadalo, že dělí se s ní o úspěchy.

Je jediným jeho společníkem, se kterým lze si pohovořit za těch čekání neskonale nudných v cizích domech, kdy člověk neví, co přinese nejbližší chvíle.

Drží láhev u úst a pozoruje podle bublání, že jest v ní již asi jen na čtvrt rumu. Až z ní ani kapky nevysaje, pak půjde nahoru a zítra ji naplní zas a řekne: „Hodná jsi byla, dušinko!“

Rum hřeje Šejbu příjemně a unáší ho v myšlenkách na půdu. Zámožný dům, zámožná půda. Vzpomínal si na půdy v chudé čtvrti a odplivl na dvéře. Dvě zástěry, tři spodničky a od molů rozkousaný šátek na hlavu! Ba, je to bída! Poměry jsou čím dál tím horší. Ještě přirazí na kořalku, a pak aby se šel člověk oběsit.

Napil se a vracela se mu opět dobrá nálada. Možná že zde nahoře budou peřiny. Dnes má ještě peří cenu. Jsou jen dvě věci, při kterých člověk obratnost svou jen tak zbůhdarma nezahodí. Telegrafní drát a peřiny. Nemusí se toho co do množství ukrást mnoho, a přece přijdeš před porotu. Co bys musil ukrást zástěr, spodniček a od molů vykousaných šátků! A porota bývá lepší než senát. Kolikrát byl už před senátem! Přijít před porotu jest vždy čestnější. Kamarádi aspoň řeknou: „Je to chlapík, má porotu na krku!“

„Napiji se na zdraví poroty,“ myslí si Šejba a dopíjí zbytek v láhvi. Teď si ještě chvilku odpočine a pak půjde nahoru. Pomalinku, potichounku. Nesmí jít hřmotně. Hezky boty v ruce a bos. Proč se vlastně na sebe zlobí? Tiše půjde. Jen ještě chvilku počká a uváží. A proč by se nepomodlil Otčenáš? Pomodlí se a pak půjde.

Šejba plíží se do prvního patra. Drží v ruce boty a zastavuje se na každém schodu. Opatrnosti nikdy nezbývá. Plíží se pomalu jako kočka, tichounce. Již jest v prvním patře. Hmatá po zábradlí a nahmatal nějaké dvéře. Aha, zábradlí jest nalevo. Hmatá a zas nahmátl dvéře. Ozval se zvonek. Není pochyby, stiskl knoflík. Nohy mu zdřevěněly a nemůže se hnout z místa. A dvéře se otvírají a nějaká ruka chápe ho za límec a vtahuje do bytu. Do příšerné tmy.

Šejba slyší hrozný ženský hlas:

„Dýchni na mne!“

Šejba dýchá a hrozná ruka drží ho přitom stále za límec.

„Ty piješ dokonce rum!“ slyší hlas hrozný a řezavý.

„Ano,“ odpovídá Šejba, „nemám na nic jiného.“

„A to musíš všechno propít a nakonec pak pít jen rum, ty, předsedo prvního senátu Dorne.“

Ruka strašné ženy pohladila ho po tváři.

„Aha,“ myslí si Šejba, „má mne za předsedu senátu Dorna. Ten mne nedávno soudil.“

„Prosím vás, rozsvěťte,“ prosí Šejba.

„Já že mám rozsvítit, aby služka viděla, jak chodí domů předseda senátu,“ křičí žena; „vida! A ty mně vykáš, zlosyne, své vlastní ženě, která nespí a čeká na tebe od dvanácti hodin. Co to máš v ruce?“

„Boty, milostpaní,“ jektá Šejba. Strašná ruka hladí ho poznovu po tváři.

„On mně říká milostpaní, má mne za blázna a oholit si dal, ničema, svoje dlouhé vousy.“

Šejba cítí ruku pod nosem.

„Brrr. Jako kriminálník je holený, matičko Kristova, já ho zmlátím. Proto tedy chtěl, abych rozsvítila. Myslil, ničema, že se leknu, padnu do mdlob a on se zamkne v pokoji.“

Šejba cítí, jak mu do zad bijí pěsti.

„Hle, předseda senátu, a vypadá jako trestanec. Co to máš na hlavě?“

„Čepici.“

„Můj bože, tak se opije, až nechá někde cylindr a koupi si čepici. Možná že ji někomu vzal.“

„Vzal jsem,“ dí Šejba kajícně.

Nová rána přes ucho a žena křičí, vystrkuje Šejbu ze dveří.

„Do rána zůstaneš na chodbě. Ať celý dům vidí, co to je za ničemu, předseda senátu Dorn.“

Strčí do něho, až upadne a narazí si nos, a zamkne za ním.

„Zaplaťpánbůh,“ myslí si Šejba, stoupaje nahoru po schodech, „dopadlo to dobře.“ Jen boty si tam nechala. Zdá se mu, že jeho bosé nohy nějak trochu svítí mu na cestu.

Plíží se tiše do druhého patra. Zaplaťpánbůh, už je beze šramotu u prvních dveří ve druhém patře, když tu najednou chopí ho nějaká ruka za límec a vtáhne do těch prvních dveří.

Šejba je ve tmě ještě přišernější než v prvním patře a beze všeho úvodu dostane pohlavek a slyší ženský hlas: „Polib mně ruku.“

Líbá ruku a hlas se dále táže:

„Kde máš boty?“

Šejba mlčí. Cítí, jak ta teplá ruka, kterou před chvílí políbil, sahá mu na jeho bosé nohy.

Cítí takovou ránu na zádech, až se mu zajiskří v očích, a slyší:

„Tak tedy, vyšetřující soudce doktor Peláš nestydí se přijít bos a opilý ke své ženě domů. Kde máš, lotře, punčochy?“

Šejba mlčí a přemýšlí. Vyšetřující soudce doktor Peláš vedl s ním posledně vyšetřování.

„Kde máš, lotře, punčochy?“ slyší poznovu otázku.

„Nikdy jsem jich nenosil,“ odpovídá.

„Ha, ty měníš hlas, lotře, a nevíš, co mluvíš.“ Třese s ním a Šejbovi padají paklíče z kapsy.

„Co je to?“

„Klíče od půdy,“ odpovídá Šejba zničené.

Sotva to dořekne, je vyhozen na chodbu, paklíče letí za ním, a slyší:

„Zpil se pod obraz boží!“

Chce je zvednout, ale někdo mu drží ruce, strká do něho a křičí:

„Ne, to je hrozné, on tady pobouří celý dům, opije se a leze do vedlejších dveří. Co si paní doktorová o tobě pomyslí?“ A nějaká ženská ruka táhne ho naproti do dveří, vleče do předsíně a odtud do pokoje, kde smýkne s ním na pohovku, zamyká vedle v místnosti za sebou dveře a volá:

„Fuj, tak tě vidět pan ředitel. To by si pomyslil, že má pěkného pokladníka. Budeš spát dnes na divanu.“

Za čtvrt hodiny otevřel si zloděj Šejba dvéře, a jako by mu hlava hořela, utíkal z nešťastného domu a dodnes neví, zdali se mu to všechno zdálo nebo zdali to byla skutečná událost.

Noviny také nečte, aby se dověděl, ve kterém čísle našli jeho boty, paklíče a prázdnou láhev od rumu.

Běh o závod

Potloukaje se před válkou zemí uherskou dostal jsem se do Velké Kaniže, kde je pivovar s českým sládkem, 120 metrů starých hradeb a hrob nějakého tureckého vezíra z doby, kdy Velká Kaniža byla sídlem tureckého pašalíku, obklopeného mořem nevěřících žoldnéřů prince Evžena Savojského. Malý abbé, jak říkali tomu řezníku, bil z hmoždýřů do města tak udatně, že jednomu vezírovi kule utrhla hlavu na náměstí. Turban z té hlavy nalézá se v městském muzeu Velké Kaniži, ale je mně velice podezřelý. Bojím se, aby se nedělaly s tím turbanem podobné podvody jako u nás s jazykem Jana z Nepomuku. Vypadá náramně svěží. V městském muzeu mají také kosti z velblouda, na kterém seděl vezír, kterému se stala ona nehoda. Zde je již podvod úplně nabíledni. Jenom zakrslá ovce může mít takové tenké a malé kůstky.

Jinak není tam nic pamětihodného. Na ulicích je plno prachu, na okrajině města, kde jsou zahrady, štípají mračna komárů.

Týden předtím, než jsem tam přibyl, přišli asi na desátou defraudaci v městském úřadě i na radnici a skončeno bylo porotní období, vykazující 8 loupežných vražd místního charakteru a 32 velkých podvodů. Je vidět, že vlna kultury zasáhla až sem.

V městském sadu štípali také komáři a honvédští důstojníci v zahradní restauraci dali si zahrát „za ouško“ od cikánů donekonečna: „Uram, uram, biró uram…“ (Pane, pane, pane soudče…) Pitomá píseň a protivná!

V takovém městě dlouho se nezdržíte. Podařilo se mně najít hotel, kde štěnice konaly sjezd za Velkou Kanižu a okolí. Pokoj, který jsem dostal, nevynikal žádnou elegancí. Byly v něm dokonce i necky, bedna na odpadky a konev místo umyvadla.

Dopálilo mne to tak, že jsem druhého dne šel opět do městského parku a seznámil jsem se tam s jednou slečnou z úřednické poctivé rodiny. Představil jsem se jí jako milionář, který z nudy cestuje pěšky po Evropě. Mé jméno jistě někde již slyšela: „Gordon Benett.“

Měla velkou radost, že mluvím trochu maďarsky. Dal jsem se k nim pozvat na večeři a nějakou ženskou z jejich domu poslal jsem do hotelu pro svůj turistický baťoh se špinavým prádlem.

Otec slečny byl dobrácky upřímný pán, matinka důvěřivé stvoření. Měli ve Vaši, kde jsou vinice, strýce majitelem vinných sklepů, a proto doma dost dobrého vína.

Nežli jsem se opil, slíbil jsem jim, že si Etelku vezmu určitě za ženu, jen co obejdu pěšky zeměkouli.

Potom, když už jsem byl při kuráži, zapřisáhl jsem se před podobiznami jejího dědečka a babičky, které visely v jídelně, že žádný z uherských králů neměl takovou nádhernou vilu, jakou já postavím pro svou Etelku nad Blatenským jezerem.

Potom později mi musil její otec slíbit, že zítra vezme si dovolenou v úřadě a půjde se mnou pěšky přes Uhry do Turecka, abych se snad neztratil.

Pohostili mne náramně a odnesli na postel.

Probudil jsem se až před polednem a pozoroval jsem vedle v pokojích neobyčejný ruch. Něco tam přehazovali, slyšet bylo otvírání a zavíráni nějakých zásuvek.

Provaloval jsem se ještě na posteli, když se ozvalo zaklepání a vstoupil otec slečny Etelky.

„Pane Gordon Benett," řekl ke mně, „vše je již připraveno, hotovo a v pořádku. Pokladniční lékař dlouho mne prohlížel, ale nakonec přece mně předepsal dvouměsíční dovolenou kvůli cestě na jih. Papíry již mám. Ženské mně přichystaly prádlo, turistickou výbavu, pekou nám na cestu kuřata, a zítra ráno vydáme se na cestu přes Uhry do Turecka. Kam myslíte, abychom šli z Turecka?"

Vzpamatoval jsem se za chvíli.

„Dáme se převézt přes Bospor do Malé Asie," odpověděl jsem, „projdeme ji celou, a přes Mezopotámii do Persie. Přelezeme Himálaju a jsme v Indii. A potom přes Čínu, Koreu, Kamčatku, Beringův záliv do Severní Ameriky, odtud do Jižní Ameriky a Patagonie. Z Patagonie dáme se převézt do Austrálie. Projedeme ji napříč a dáme se z Austrálie převézt do jižní Afriky. Vylezeme na mys Dobré naděje a půjdeme na sever, pořád na sever, přes celou Afriku až do Maroka. Dáme se převézt z Maroka do Gibraltaru a pořád severně přes Španělsko do Francie. Pak se stočíme na západ přes Francii do Švýcar, Tyroly, Štýrsko, a jsme zase ve Velké Kaniži. A jestli se vám to bude líbit, můžeme si dva tři dny odpočinout a jít na Island, Grónsko, severní točnu a přes Sibiř domů. Chtěl byste vidět Madagaskar?"

Poškrábal se za uchem a řekl nejistým hlasem: „Je to opravdu největší jezero v Austrálii?"

Kývl jsem hlavou. „Největší a nejhlubší, ale vysychá pravidelně každých pět tisíc let."

S Etelkou prožil jsem ten den na zahrádce několik blažených hodin. Mezi polibky přemýšlel jsem, jak se odtud ztratím. V nejhorším případě prchnu panu Csendesovi, až zítra ráno vyrazíme, za městem. Odhodím baťoh a pěkným špurtem poženu to po silnici na Balaton.

Etelka měla zeměpisné pojmy úplně popletené. O panu Csendesovi jsem přesvědčen, že ví, co je to Afrika. Jestli snad vymizelo mu z paměti, že je to díl světa, tu považuje Afriku alespoň za útvar státní.

Rozvinuv však před tím něžným dítětem cestovatelské plány, přesvědčil jsem se, že Austrálie, Indie, Korea i Kamčatka nesetřely jí pel naprosté nevinnosti. Nevěděla opravdu nic o světě. Byla pozadu i za starým Herodotem, který přece jen tušil, že kromě Řecka jsou ještě jiné země.

Čas mezi obědem a večeří uplynul rychle v samých slibech. Slíbil jsem jí preparovaný sloní rypák indického slona, kůže všech šelem, Andréův zeměpisný atlas, lebky obyvatelů z Polynésie, indiánské skalpy, démanty z Kapska a rubíny z hory Kilimandžáro, zlaté řetězy z Peru a Chile, střechu z paláce dalajlámy z Tibetu, skleněné oko japonského mikáda, párek živých Číňanů a Eskymáků, celou rodinu mouřenínů ze Zambezi atd.

Byla, chudáček, šťastna a kladla mně nejrozmanitější otázky. Nejpodivnější byla, zdali má Nový Zéland městský vodovod v pořádku. (Ve Velké Kaniži stala se totiž asi před týdnem nepříjemnost s potrubím) S dětinským půvabem říkala: „Že uhodnu, kam se vlévá Kapsko?“ Podrobnosti mně již vymizely z paměti, ale mohu odpřisáhnout: být na mém místě i nejchladnokrevnější profesor zeměpisu, že by jí byl uškrtil.

Večeře uplynula slavnostně. Byla to večeře na rozloučenou pana Csendese s rodinou. Mohu vás ubezpečit, že o svém bohatství mnoho jsem nemluvil. Nadhodil jsem jedině: „Kdybych měl ještě stokrát tolik, než mám, nemohl bych si koupit pravé štěstí nebo o šálek čokolády víc.“

Obdiv způsobovaly mé rozbité boty. „Hrocha,“ řekl jsem, „z jehož kůže jsou tyto boty, střelil jsem na Nilu a jest to nejlepším důkazem, že i hroší kůže se dá roztrhat. Směšná jsou tvrzení učenců o trvanlivosti hroší kůže.“

„Jest zajímavé,“ pokračoval jsem, ukazuje na záplaty na loktech svého kabátu, „že aristokratické dámy z největšího turistického klubu Anglie neumí spravovat kabáty, když jsem desetkrát obešel pěšky celou Anglii.“

„Kdyby mne aspoň vyhodili,“ myslil jsem si, dívaje se s úzkostí, jak celá rodinu lpí na mých rtech a jak všemu věří, „nebo kdyby aspoň na mne zavolali policii.“

Kladli mně však dále nejrozmanitější otázky: „Máte ještě rodiče naživu?“

„Otec,“ odpověděl jsem, „četl Vernův román Cesta na Měsíc a chtěl to uskutečnit. Dal si zhotovit hmoždýř a vystřelit se v náboji na Měsíc. Od té doby uplynulo osm let a doposud se nevrátil. Nemáme o něm zprávy.

Matinka na své jachtě Torpédo odjela pátrat po něm do jižních moří a jede nyní okeánem na kře ledové.“

„Teď už jistě vyletím,“ pomyslil jsem si s plnou důvěrou, ale místo toho otázala se mne Etelka: „Nemáte sestřičku?“

„Sestra se provdala za amerického presidenta,“ odpověděl jsem, „ale není s ním šťastna, poněvadž se zamilovala do slavného pěvce Carusa, kterému koupila na Sumatře velkostatek a farmu pro pěstění tygrů a jaguárů.“

„Teď,“ myslím si, „musí už poslat pro policii.“

„Každý máme své starosti,“ řekla paní Csendesová, dívajíc se na mne teplým mateřským pohledem, „v každé rodině je něco. Máte bratra?“

„Bratr je podivín. Rozdal své celé ohromné jmění a je úředníkem u banky Slávie v Praze.“

„Teď mne vyhodí,“ řekl jsem si uvěřeně, ale místo toho ozval se pan Csendes: „Kam pojedete s Etelkou na svatební cestu, až se vrátíme?“

„Na Zanzibar a do Arábie,“ odpověděl jsem, „v Itálii je příliš teplo. Kromě toho Arabové jsou pohostinný národ.“

Pil jsem, že by na Sahaře vyrostly lesy, domnívaje se, že se mně podaří dostat delirium tremens a že mne odvezou do nemocnice. Místo toho usnul jsem na židli. Uložili mne opatrně do postele.

Časně ráno mne pan Csendes probudil. Byl již úplně připraven a jeho obtloustlá postavička vypadala směšně v turistickém úboru. Po snídani, při které paní Csendesová a slečna Etelka neplakaly, ale řvaly na celé kolo, vyšli jsme z domu na silnici na Balaton.

Šly nás doprovodit až k posledním městským zahradám za stálého nářku a kvílení.

„Dej pozor na pana Gordon Benetta,“ naposled ještě paní napomenula pana Csendese, a byli jsme sami.

Před námi rozkládala se krajina k Blatenskému jezeru, bílá, zaprášená silnice táhla se donekonečna. Na morušových stromech bylo plno prachu, žárem slunečním spálená tráva vypadala smutně a v mé duši dozrál plán k útěku.

„Jste dobrý chodec?“ otázal jsem se pana Csendese.

„Znamenitý, pane Gordon Benett“ odpověděl, „běhával jsem kdysi před lety v Šoproni o závod za tamější klub pro lehkou atletiku. “

Zahryzl jsem se do rtů. Vyšli jsme na malý pahorek, silnice šla dolů. Dal jsem se do běhu. Vzal jsem špurta.

Pan Csendes za mnou volal: „Rozumím vám, pane Gordon Benette. Kdo z nás bude dřív v Balatonu. Běh na čtyřicet kilometrů!“

Pelášil za mnou. Proběhl jsem deset kilometrů s náskokem ne více, ne méně deseti metrů. Na dvanáctém kilometru za Mezölágem mne dohonil a běžel těsně vedle mne. Na patnáctém kilometru vzal jsem ho o dobrých padesát metrů, kteráž vzdálenost v Bodafalu se zkrátila na pět.

Dvacet dva kilometry jsme běželi opět vedle sebe a v Kapotfalvě, na třicátém kilometru, ztratil se mně z očí. Náskok byl půl kilometru. Mé síly byly vyčerpány. Chvíli jsem si odpočinul a běžel dále. V ohybu silnice objevil se pan Csendes a za ním asi sto metrů nějaký muž, který ho dohánět. V dáli bylo vidět, že běží též několik osob. Nemohl jsem si to vysvětlit a počalo mne to znepokojovat.

Řítil jsem se kupředu. Kolem přejel cyklista s praporkem v ruce, kynul mně přátelsky rukou a otázal se: „Za které barvy?“

Neodpověděl jsem a pelášil dál.

Na třicátém osmém kilometru viděl jsem, že muž, který běžel za panem Csendesem, předběhl toho a žene se za mnou.

Napjal jsem poslední síly. Supě jako lokomotiva vběhl jsem mezi první domky Balatonu.

Velký zástup přivítal mne u čtyřicátého kilometru radostným řevem. Kapela zahrála Rákóczyho pochod.

Narazil jsem na lano natažené přes ulici, ale neměl jsem času rozbít si nos o silnici. Zachytili mne, ofotografovali a nějací nadšenci vzali na ramena a donesli do hotelu.

Nemohl jsem mluvit. Svlékli mne a odtáhli do vany. Potom za mnou přinesli toho muže, který se hnal za mnou na třicátém osmém kilometru. Za pět minut přinesli pana Csendese s vypláznutým jazykem, příjemně se usmívajícího. Ten byl třetí.

Nešťastnou náhodou pořádal totiž klub pro lehkou atletiku ve Velké Kaniži maratónský běh Kaniža-Balaton.

Vysvětlilo se to brzy. Chtěli nás lynčovat, a nakonec nás vyvedli četníci z města na rozkaz pana služného.

Pana Csendese zbavil jsem se až v Albánii, kde nás přepadli loupežníci. Řekl jsem jim, že pan Csendes je známý milionář a že dostanou za něho velké výkupné. Odvlékli ho tedy do hor a mně vzali z vděčnosti jen baťoh se špinavým prádlem.

Je přirozené, že o osudu pana Csendese nevím ničeho, ostýchaje se z jemnocitu vésti korespondenci s jeho nešťastnou rodinou ve Velké Kaniži.

Elindulta Ajgó Márton…(Vypravil se Ajgó Márton)

(Črta z Uher)

Vypravil se Ajgó Márton na cestu dalekou, přenesmírnou…

Tak začíná jedna z národních balad maďarských: „Elindulta Ajgó Márton, hosszú útra, rengetegre."

Pan Ajgó Márton v tomto vypravování není totožným s Ajgou Mártonem (Martinem) z oné národní maďarské balady, jen podobného mezi ním a hrdinou balady jest to, že vypravil se také na cestu dlouhou a náhodou také za mlynářovou dcerou jako jeho jmenovec v baladě.

Ajgó Márton sedlačil ve vsi Égöv, kterážto ves leží dole pod Marmarošem (*část Lesních Karpat v severovýchodních Uhrách*), na nevysokých kopcích rozložená, kde cestující neví, čemu se má dřív divit, zdali širokým nohavicím sedláků, čí vínu, jehož jakost je velmi dobrá, či buclatým dívkám, které za večera, když jdou z pole, dělají si úštěpky z každého cizince, jejž potkají, či malebně vystavěným chalupám a statkům se sklepy vzadu za stavením, kam cizince zvou sedláci égövští a odkud když člověk vyjde, nediví se již ničemu, ačkoliv v jiném případě mohl by se diviti malým lesíkům za obcí, kde převládá dub, a za lesíky mohl by se obdivovat vyšším a nižším kopcům, ztrácejícím se v dáli s černomodrým nádechem, za těmi kopci mohl by si vzpomenout, že leží Marmaroš s pověstnými krystalky křemene, marmarošskými démanty, s pověstným okolím, kde vyskytuje se černý medvěd, na jehož kůži vypsána je vládou cena čtyřicet korun za kus.

V této obdivuhodné vesnici sedlačil Ajgó Márton, pro svou tloušťku zvaný jinak též „úr" (pan). Nikdo v okolí neřekl Ajgó Márton, nýbrž pan Ajgó Márton nebo pan sedlák Ajgó Márton.

Ajgó Márton jedl za tři a pil za tři. Starosta v Égövu říkal, že raději pozve do své pivnice tři sedláky, kteří kdyby pili, co chtěli a jak chtěli, nikdy nevypijí tolik vína jako Ajgó Márton.

Pro Ajgó Mártona šil krejčí z Nagy Banyi nad řekou Számosem zvláštní nohavice, zvláštní svou šířkou, které když pral a sušil Ajgó Mártona čeledín, rozvěšené na plotu za stavením vypadaly zdálky jako plachta na lodi, jak vysvětloval Arhély, sedlák, který sloužil u vojska v Pešti a viděl lodi na Dunaji.

A jeho „békés", kožich, který nosí maďarští sedláci, stál třikrát tolik než jiný, poněvadž třikrát tolik látky bylo naň třeba.

Ajgó Márton stále tloustl, a když přišel po úmrtí starého faráře do Égövu nový, zděsil se, když ponejprv kázal a spatřil mezi posluchači stát pana Ajgó Mártona. Viděl dole pod kazatelnou ohromný kožich, který dle jeho prvého zdání ukrývá tři osoby, a když pln zvláštního zděšení naklonil se z kazatelny, aby lépe rozeznal, spatřil, jak se na něho nad kožichem usmívá tlustá tvář Ajgó Mártona.

„Kdo je ten tlustý?“ tázal se nový farář po kostele starosty.

„Pan sedlák Ajgó Márton, nagyságos“ (milostpane), odpověděl starosta.

„A jeho ženu jsem neviděl,“ pravil farář.

„Není ženat, nagyságos,“ řekl starosta, „nemá času myslit na ženitbu. Jest mu třicet let a nic jiného nedělá, než jí a pije. Má mnoho polí, jest nejbohatší, i starostou ho chtěli volit, milostpane, ale nepřijal. ‚Na úřad nezbylo by mně času,‘ odpověděl.“

„Vždyť jest to hříšné,“ pravil nový farář, který si již zkazil žaludek, „stále jíst a stále pít. Kam to povede?“

Za několik dní šel farář kolem statku Ajgó Mártona. Ajgó Márton seděl na prahu, zaujímaje celý prostor prahu. Když spatřil faráře, řekl: „Nu, milostpane, nebylo by libo na skleničku vína?“

„Hodí se mně právě příležitost,“ pomyslil si farář, „promluvit s ním moudré slovo.“ Proto řekl: „Podívám se.“

Ajgó Márton vzal lucernu a vedl svého hosta do pivnice vytesané ve skále za stavením. Vstoupili a posadili se na sudy.

„Jen na skleničku,“ řekl farář.

„Milostpánovi dáme džbáneček,“ pravil hostitel, a co přinesl, byl objemný džbán vína. Sám si přinesl větší, přátelsky ťukl si s farářem, učinil doušek, pak si zapálil krátkou dýmku a počal rozhovor slovy: „Chválabohu, nemusíme si na nic stěžovat, milostpane.“

„Že si nemusíme, Ajgó Mártone, na nic stěžovat,“ pravil vážně farář, „to neznamená, že jsme šťastnými.“

„I chválabohu,“ smál se Ajgó Márton, pije ze džbánu, „já jsem úplně šťasten.“

„Lidský život,“ pokračoval farář, „má jiný účel než jen jíst a pít, Ajgó Mártone, účel života lidského jest starat se též o rodinu, učinit ženu a děti šťastnými, a ty, Ajgó Mártone, jen jíš a piješ, zůstáváš stále svoboden.“

„Nem sokat tesz“ (Nezáleží moc na tom), odpověděl Ajgó Márton.

„Hleď,“ mluvil pan farář, „tvůj dosavadní život dá se napsat dvěma slovy: jedl, pil.“

„To bych se měl tedy jako oženit," povzdechl Ajgó Márton, „myslil jsem, že stačím sám sobě, milostpane. Stará moje teta řídí hospodářství, čeledínové a služky jsou poctiví. A já žiji tak spokojeně."

„Ožeň se, ožeň, Ajgó Mártone," zazněl klenbou sklepa hlas farářův slavnostně, „a až se oženíš, uvidíš, že staneš se řádným osadníkem."

„Což, kukuřice pěkně roste?" převáděl za chvíli farář řeč na jiný předmět.

„Pěkné, nagyságos," odpověděl Ajgó Márton a pustil se do pití, až farář žasl.

Když za hodinu opouštěl farář přes protesty Ajgó Mártona sklep, řekl k sobě: „A földön sok állatok élnek." (Na zemi žije mnoho zvířat.)

Když Ajgó Márton osaměl ve svém vinném sklepu, pravil: „Pan farář není piják vína, ale přece rozumný pán. Když se věc uváží kolem dokola, mohl bych se ženit." Zapálil si dýmku a rozumoval: „Teta umí vařit, ale je stará, až umře -- co pak? Teta dohlíží na čeleď, ale je stará, až umře -- co pak?"

Chodil si se džbánkem pro víno a přemýšlel: „Také si teď vzpomínám, že asi před půlrokem mně nabízela teta nevěstu Etelku Tüske, dceru mlynáře z Tescö u Tisy za Marmarošem. Bohatou, hezkou. Zeptám se tety, jak to myslí."

Vypravil se Ajgó Márton na cestu dalekou, poněvadž jeho teta mu řekla: „Jeď, hochu, jako na návštěvu do Tescö k mlynáři Tüske. A kup v Marmaroši náušnice pro Etelku. A ty náušnice dej Etelce darem. Rozumíš mně, Mártone? Opakuj ještě jednou, co ti povídám."

Tak jako v té národní maďarské baladě vypravil se také Ajgó Márton na cestu dalekou, přenesmírnou, za mlynářovou dcerou.

Do Marmaroše jel povozem, v Marmaroši ho lidé viděli naposled kupovat náušnice, za Marmarošem někde přenocoval a ráno našli v horách koně s povozem v jedné rokli lesní rozbité a povoz také rozbitý a Ajgó Mártona nebylo lze spatřiti.

Kolik let již uplynulo od té doby a Ajgó Márton se nevrátil ze své dlouhé a přenesmírné cesty.

Jeho stopa úplně zmizela, jen jeden starý Székel v horách za Marmarošem chlubí se, že zastřelil kdysi dva černé medvědy a v jejich žaludku že našel nějaké náušnice…

Ale Székelům nemůže nikdo věřit.

Láska v Mezimuří

V zápisech archívu velkokanižského stojí psáno, že roku 1580 přišli nějací lidé od řeky Mury, kteří udeřili na tamější posádku tureckou, neboť Velká Kaniža byla pašalíkem samotného sultána, a přemohli ji a zabili.

V zápisech stojí dále, že mnozí z těch lidí neměli jiné zbraně než hole se sekyrkami a že si zajatce odvedli do své krajiny, kde je pohostili, ukázali ženám a propustili na svobodu.

Pak je v archívu bohu žalována, že oni zajatci turečtí vrátili se zpět do města a bez odporu zmocnili se města a hlavy nevinných městských radních poslali do stoličného Bělehradu vezírovi.

Když sedával jsem za večerů na rovinách v Mezimuří u řeky Mury u velkých ohňů, které ozařovaly široko daleko stepní trávu, a díval se na ty lidi od Mury, rozložené kolem ohně, a naslouchal jejich povídání, tu vzpomněl jsem na ty staré zápisy v archívu velkokanižském. Hle, tací jsou chlapci z Mezimurje až dodnes. Beze zbraně vykonat divy udatenství jen proto, aby mohli ukázat ženám své zajatce.

Ukazuje to aspoň případ Jury Kopilaje a zaboljanské Hedviky.

Zaboljanská dědina je proslulá hezkými děvčaty, a negalantně řečeno, i nejlepšími koni. V Mezimuří ty dvě věci vždy se naleznou pospolu a v písních, jejichž melodie tak táhle zní, jako když vítr zahučí po travnatých rovinách, přeje si míti hoch z Mezimuří pěkné děvče a pěkného koně. Zpívá dál, že by si děvče posadil na koně a jel s ním po Mezimuří až na Drávu.

Tam za Drávou by koně prodal a koupil by děvčeti na krk bílé perle a zlatými nitmi prošívaný kabátec. A když by to udělal, tu v písni pěje se něco nehezkého. Ukradl by totiž zas toho koně nazpátek, své děvče by naň posadil a vrátili by se do Mezimuří.

O tom posledním debatoval jsem s jedním starým Mezimurjanem.

„Ne, krádež by to nebyla," usoudil Mezimurjan, „vždyť ten kůň byl jeho! Můžeš sobě ukrást vlastního koně? A že ho prodal? Ze žertu ho prodal. Ó, nás Mezimurjany nikdo nenapálí."

Mezimurjany věru těžko napálit. Jen jeden židovský obchodník chtěl se usadit v Blotu. Přišel tam však za půl roku o všechno a odešel mezi Maďary ke Körmentu, aby si pomohl na nohy. On též říká, že neviděl hezčích děvčat nad blotské. Ale není to pravda.

V zaboljanské dědině jsou nejhezčí děvčata, ať si říká kdo chce co chce. Zeptejte se všech obchodníků s koňmi, jak se jim líbilo v Zaboljanech. S nadšením vám vylíčí, jak krásné koně tam viděl, a ukončí to slovy: „A

když vám takového koně předvede děvče ze Zaboljan a podívá se na vás, tu vám najednou je tak milo u srdce, že zapomenete i smlouvat.“

To řekl i pan Polgár, starý, zkušený obchodník koňmi z Velkého Varaždína, a jemu se musí věřit, poněvadž prošel všechny dědiny, co jich je na tom pruhu podél Mury, Drávy i Sávy až na uherské pusty, a rád se díval všude děvčatům do očí a rozdával jim barevné, červené šátky.

A potvrdí také to, co se říká o zaboljanských děvčatech, že jejich přízeň si nezakoupíš ani šňůrou perel, jak také končí píseň, jejíž začátek jsme již slyšeli.

Když totiž opět to hezké děvče přivezl onen junák do Mezimuří a koupil ji bílé perle a zlatými nitěmi prošívaný kabátec, řekla mu ta nevěrná milá, aby nyní šel, kam mu libo, třebas na Dolní zem mezi Turky. Dobrák poslechl a dal se na vojnu, jak ani jinak nemohlo být:

„A v zemi cizí, v zemi turecké zakopal své hoře.“

Na celém světě nejsou s láskou takové obtíže jako na těch zelených rovinách u Mury.

Juro Kopalija ze Zaboljan zakusil toho plnou měrou, a když s loďkou v noci projížděl po rvavé řece Muře, tu do těch rovin, do stepi po pravém břehu, znělo jeho zoufalé volání: „Hedviko,“ hodně protahované, aby jeho bol to vyjadřovalo. Rozdělil si to pěkně na slabiky, aby dlouho mohl vyslovovat to krásné a milé jméno, a do nočního ticha vypouštěl slabiku za slabikou: „He—dví-kó.“

Bylo to takové zoufalé volání, splývající po řece i po lukách mezimurjanských stepí, až slyšeli je hodinu odtud na přívoze u Malé Muchny. Převozník se vždy pokřižoval, slyše nesrozumitelný křik ze tmy od severu, a tvrdíval, že zas řádí Buláňa. Rozvážnější občané, kteří šli na přívoz na víno, nepřipisovali ty zvuky vodní žence Buláně, ale peroucím se mezi sebou dropům.

Nešťastnou náhodou ztratil se v noci sedlákovi Grigorićovi pasáček Šolája, a tak počali i ti rozvážlivější věřit, že zas si vyšla Buláňa na lovy po lidských duších, a sedlák Krumpotić vrátil se jednou v noci od přívozu a tvrdil, že mluvil s Buláňou u samého přívozu, což potvrzoval i převozník Michal. Krumpotić vypil u něho šest litrů vína a vyšel ven. Za chvíli přišel převozník, že Krumpotić venku hovoří: „Ne, Buláňo, netahej mě do Mury, slituj se nad hříšným starcem. Že mne doprovodíš až do Zaboljanské? Doprovoď mne, Buláňo, má krasavice, doprovoď starého psa. Tolik jsem hřešil na světě, tabák tajně pěstuji mezi kukuřicí a za mládí jsem i koně kradl. Mám ti, Buláňo, má krasavice, povídat, komu všemu? Podívej se, Miškovi bezrukému na chorvatské straně dva koně, Tavrićovi z Bázu dva koně, Hemesovi, prokletému Maďarovi, jen

jednoho koně, Pálovi a Gúlovi po třech hříbatech. Buláňo, krasavice moje, nehub duši křesťanskou, duši hříšnou. Vypravovali jsme se i na vepře za Drávu a jednou jich přehnali osmdesát přes řeku. Kdo ví, komu patřili. V celém kraji takových nebylo. Tři měsíce jsme udili slaninu."

Krumpotiće našli ležet pak na cestě k Blotu, kudy chodili pytlačit ze zaboljanské dědiny do královských lesů varaždínské županije.

Vykládal, že Buláňa s ním nakonec po dlouhé rozmluvě udeřila o zem.

Není tedy divu, že Krumpotić varoval Juru Kopalije, aby nechodil v noci na ryby na Muru.

„Nevadí, strýčku," řekl Kopalije, „dobře by mně bylo, kdyby si na mně pochutnávali sumci na Muře."

Krumpotić byl otcem Hedviky a znal bol Jury.

„Což Hedvika, ještě si to nerozmyslila?" otázal se Kopalije.

„Ani nechce o mně slyšet," pravil nešťastný mladý člověk, „spíš Mura vyschne, než se její srdce poddá."

Mluvil se starým Krumpotićem před jeho stavením v jakémsi podloubí, kde sušili na dlouhých tyčích zelenou papriku, když objevila se s dlouhým bičem v ruce Hedvika. Vracela se právě od stáda koni ve vysokých botách.

„Už sem zase 1ezeš," spustila na Juru Kopalije a posadila se na lavici.

„Ano, má holubičko," řekl něžně Jura. „Stáhni mně boty," nařizovala Hedvika. S blaženým úsměvem vykonal to Jura, ale ten jeho úsměv brzy zmizel, když se na něho rozkřikla: „A nyní se seber a jdi domů."

Loví Kopalija v noci ryby na Muře sítí a občas zavolá do ticha noci: „Hé-dví-kó." Jeho volání umlká v dáli a kolem ozve se jen hlas vodního chřástala, který letí nad řekou.

Jeho volání slyšet opět až na přívoze, kde se starý Michal křižuje: „Ach, řádí ta Buláňa, řádí. To zas stáhla pod vodu někoho."

Loví Kopalija na malé loďce, ve které pleskají nalovené ryby, a slyší od břehu tlumený dupot koně.

„Kdopak to jede v noci?" pomyslí si Juro, a vtom ozve se na břehu známý hlas Hedvičin: „Hej, Juro, pluj ke břehu a doprovoď mne domů, já se bojím."

Ovšemže pak bylo to následovně: Jura šel vedle Hedviky, která jela na koni a vykládala mu, že projela se v noci, aby viděla, co dělají ve Svatém Pavlu četníci, panduři.

„Víš, Juro," povídá Hedvika, „ten strážmistr pandurů je ti tak hezký člověk."

Pak spolu nepromluvili ani slova, a když Juro vylezl doma na půdu do sena, dal se do pláče jako stará cikánka, když ji vedou k soudu.

Měl opravdu s tou svou láskou velké trápení. Ještě před měsícem byl jakžtakž šťasten. Hlídala tenkrát koně, rozdělala oheň a pekla si slaninu a kukuřici.

Vedle ní seděl Juro a ona ho hostila. Řekla mu též, že ho má ráda jaksi.

Juro přeslechl to slovo „jaksi“ a jeho štěstí trvalo, pokud oheň hořel.

Již jen z ohně zbylo několik uhlíků, které zářily v tichu přerušovaném ržáním stáda koni, když obrátila se Hedvika k Jurovi a řekla mu svým sladkým hlasem: „Víš, Juro, přece tě nemám ráda, rozmyslila jsem si to. Jsi strašně hloupý. Můžeš jít domů.“

Na to myslil Juro na seně a ráno vstal, sedl si na koně a odjel do Varaždína. Tam koně prodal panu Polgárovi a čtrnáct dní se neukázal v zaboljanské dědině. Přišly zprávy, že pije po varaždínských krčmách, vodí s sebou cikánskou hudbu a že mu musí hrát „za ouško“ na jeho žal maďarskou píseň „Nem bánom, rágám, nem bánom - meghalom“. (Nelituji, má milá, nelituji, že umru.)

Pak přišla zpráva, že se někde v Ormoži bil se Slovinci a že se bije ve Ptuji s Italy, zaměstnanými na stavbě dráhy.

Byl on, jak se zpívá v jedné písni z Mezimuří: Synka opustilo děvče, štíhlé jako kukuřice stvoly. On si sedl na koně a letěl, šavli mezi zuby, na Dolní zem.

Vrátil se se šavlí, ale šavle samé zuby. A každý ten zub, to jedna duše uletěla do ráje.

Mužové dnešního Mezimuří nejsou ovšem takovými krvežíznivci. Někdo o nich třeba soudí, že víc vyhrožují, než jednají. Rozhodně však jsou lepší než jejich sousedé maďarští beťáři, kteří když vás potkají, jen tak z bujnosti píchnou vás nožem a řeknou přitom přívětivě: „Jó szakát!“ (Dobrou noc!)

Juro Kopalija užíval v Ormoži i v Ptuji svých pěstí. Když rozdával kolem sebe v malých začouzených krčmách rány pěstí, to zakopával své hoře, když pil víno ze džbánu, tu si bručel: „Zaoramo našje tuge.“ (Zaoráme svoje touhy.) Bylo to velmi poeticky řečeno, ale z něho stával se divoch a probíjel se až na Koršec za Ptují, kde se ho zmocnila v háji oskeruší a dřínků, kam se šel vyspat, neskonale teskná nálada.

Ta přichází u mnohých po každém hýření, zejména když přepočítáváme své groše. Obsah Jurova opasku byl žalostný. Nemusil vlastně nic přepočítávat. Protáhl se tedy a dal se na ústup. Nebyl to již bojovný Jura Kopalija, vyřítivši se ze svých rovin na sever. Byl to zcela způsobný mladý muž, který každého na ústupu zdravil zcela slušně a který ani nešel na Ormož, poněvadž mu oni Slovinci víc než přátelsky řekli: „Však ty musíš nazpátek kolem nás.“ Zašel si raději do vedlejší

županije a odtud přímo přes Varaždín do svých rodných rovin, velkolepých stepí, nad nimiž byl takový čistý, jasný vzduch proti krajinám, které opouštěl. Tam mu bylo mnohem veseleji při pohledu na pestrá stáda koní a na tu nedozírnou zeleň.

Zastavil se u převozníka Michala u malomucheňského přívozu, pohladil dva ochočené vlky Michalovy, kteří na něho škádlivě doskakovali, a tázal se, co nového.

„Máme nového pandurského strážmistra ve Svatém Pavlu. Pana Fetépa přeložili do Körmentu. Škoda ho, byl to hezký člověk, a dali sem nějakého bručivého dědka, který už včera zakazoval v obecni krčmě střílet z pistole při rvačce, když tam přišli Velkopavelští. Ty prý jsi též sobě utěšoval bitkami srdce někde za Drávou."

Juro Kopalija se vzdorně otočil a dal se kukuřicí po mezích do zaboljanské dědiny. Nyní to slyší podruhé, že pan Fetép je hezký člověk. Prvně mu to řekla Hedvika, která jezdila se dívat v noci do Svatého Pavla, co dělají panduři a co dělá hlavně jejich strážmistr, ten hezký strážmistr.

Nyní je pan Fetép daleko, deset hodin odtud, ba víc než deset, patnáct dokonce, až v Körmentu.

„Tak se mně zdá," řekl k sobě Juro, „že se vítr obrací." To mělo ovšem pro něho zvláštní význam. Bohužel, vítr foukal stále stejným směrem, neboť Hedvika, když ho potkala u studně, ani na něho nepohleděla a řekla stranou: „Že jdeš domů, ničemo."

V tom okamžiku připadal si Juro jako zbitý pes, a kdyby nebyl tak unaven tím pochodem a minulými dny, byl by jistě do rána promáčel slzami seno na půdě a překážel mu v sušení.

Když se třetího dne Juro setkal s Hedvikou, bylo to opět za takových okolností jako tenkrát, když mu po malé radosti vzala všechnu naději. Jako tenkrát praskal oheň noční tmou a osvětloval koně, které hlídala a z nichž někteří přišli až k ohni.

První její slovo bylo, že chce vidět Fetépa.

„Zdá se, že ti ten chlapík s pandurským knírem nějak přirostl k srdci," poznamenal Juro, zapaluje si v ohni dýmku.

Hlas Hedvičin zněl žalostivě a toužebně, když odpověděla: „Já chci vidět Fetépa."

Bylo to, jako když malé dítě křičí: „Já chci toho panáka."

Juro mlčel. Díval se do ohně a nervózně přistrkával do žáru mokrou větev, jakými Mura den co den obrubovala oba své břehy.

„Budeš ho tedy vidět," řekl rozvážně a pevně Juro a odešel ke svému stádu koní, vsedl na jednoho a zmizel s ním ve tmě travnaté roviny.--

Dopoledne vyptával se někdo v Körmentu na četnické stanici na pana Fetépa, strážmistra. Řekli mu, že šel po říčce Zala od Borosházy až po Mürkalu patrolou.

Pak ten muž slušně poděkoval, vsedl na koně a odjel.

Jeden četník přitom poznamenal, že asi kupuje dobytek, neboť má s sebou mnoho provazů na vázání buvolů.

V zákrutech pod Borosházou uviděl pana Fetépa, ležícího pohodlně na šťavnatém břehu ve stínu vrb. Pušku položil vedle sebe, stejně šavli s pásem a hleděl v blaženém klidu na protější břeh, kde chodili dva čápi a klapali zobáky.

„Dobrý den, pane strážmistře," řekl jezdec, seskakuje z koně.

„Vítám tě, Juro, kde se bereš až v Körmentu?"

„Za jistou záležitostí, pane Fetépe," řekl uctivě Juro Kopalija, „nebyl byste tak laskav a vstal?"

Strážmistr vstal mechanicky, a nežli se mohl optat, proč si tak Juro přeje, již to pochopil. Juro ho chtěl pohodlně svázat. Otočil kolem něho provazy, jako když navíjíme nitě na cívku, a pak ho přehodil přes koně, kde si ho upevnil před sebe, a vyskočil na koně.

„Jedná se mně o to," řekl vlídně, „bych prokázal dobrou službu jisté osobě."

Strážmistr na to neodpověděl. Ležel jako pytel mouky a viděl pod sebou ubíhající půdu pusty s vyprahlými žlutými chumáči trav.

Pak to zmizelo a jeli poli kukuřice, pak opět pustou a slunce zapadalo.

Byla tma a strážmistrovi bylo to již nepohodlné. „Obraťmne," řekl Jurovi.

„Budeme hned na místě, pane strážmistře," těšil ho uctivě Juro. Uslyšeli hukot řeky a pak se od ní vzdalovali a z dálky znělo sem již ržání koní. Strážmistr to již nevydržel a omdlel.

Když se probudil, viděl oheň, u ohně udivenou Hedviku Krumpotićovou, sám ležel na zemi jako balík vaty a slyšel, jak Juro povídá k Hedvice: „Tak jsem ti ho přivezl."

A Juro odešel do vsi, kde zalezl do sena doma a spokojeně usnul.

K ránu si pro něho přišli četníci. --

Když si Juro odpykával třetí měsíc ve vězení zalaegerzsegešském z těch osmi, které obdržel za to, že chtěl vyhovět jisté osobě, jak tvrdil před soudem, bylo mu ohlášeno, že v ředitelně čeká na něj nějaká návštěva.

Když ho přivedli do ředitelny, tu k pohoršení všech vrhla se Jurovi kol krku nějaká krásná dívka, jala se ho vášnivě líbat a křičel: „Můj Juro, opravdu tě mám ráda.“

A Juro díval se kolem sebe, když ho pustila, jako u vyjevení, neboť to byla Hedvika.

Pak jí podal ruku a chtěl jí říci něco velmi pěkného, ale nedostávalo se mu slova. Až za chvíli vyrazil ze sebe:

„Hedviko, opatruj dobře to mě hnědé a černé hříbě. Víš, že jsou moje jako tvoje…“

Hle, taková je láska v Mezimuří.

Nešťastná historie s kocourem

Pan Hustoles řekl jednou v debatě ke svému sousedu Křičkovi: „Vaše strana, to je moc krásná strana. Když nějakého lumpa odříznou od šibenice, jde hned kandidovat na program vaší strany.“

Pan Křička na to prohlásil: „Však my se, pane Hustoles, ještě uvidíme.“

Pan Hustoles měl vedle politické prozíravosti velkého černého kocoura, který sedával na prahu jeho hokynářského krámku. Kocour ten těšil se oblibě v celém okolí a obyvatelstvo vážilo si toho kocoura pro jeho bodré chování, veselou mysl, která jak známo je pět desetin zdraví; kocour ten byl dále ctěn pro svou přítulnost, a jaktěživo by někoho nenapadlo, že vyskytne se v nejbližším okolí nepřítel tohoto výtečného zvířete.

Vyvstal však přece v osobě pana Křičky, který po známé politické hádce s panem Hustolesem řekl k osmiletému synovi Josefovi: „Pepíčku, až uvidíš tu černou potvoru toho pitomého Hustolesa, šlápni jí na ocas.“

Které dítě by radostně neprovedlo takové vznešené důvěrné poslání?

Pepíček šel, šlápl kocourovi na ocas a přidal ke svému výkonu ještě to, že kocoura celého poplival, až jedné staré ženě naproti srdce nad tím pukalo.

Pak utekl. Kocour v prvém okamžiku nevěděl, co si o tom má myslit, ale pak rozmyslil si to a dospěl k tomu, že to bolelo, co s ním ten kluk dělal, a že když foukal na něho z úst vodu, že to bylo nepříjemné. Do večera dokonce si pomyslil, že to bylo potupné…

Umínil si, že si dá na kluka pozor.

Pepíček dostal od otce za své statečné chování krejcar a byl mu slíben další, když bude pokračovat ve svém jednání, neboť v kocourovi viděl pan Křička celou nepřátelskou politickou stranu, poněvadž kocour byl majetkem jeho politického odpůrce.

Pepíček nešlapal tedy jen na ocas kocourovi, nýbrž celé protivné politické straně, a neplival jen na kocoura, nýbrž na všechny politické přívržence té strany, jejímuž členu patřil ten černý kocour.

Pepíček šel do politického boje vesele.

Kocour sedí přede dveřmi, zdá se, že spí. Okolí jest však na omylu. Kocour se jen přetvařuje. Nikdo mu to nesmí míti za zlé, neboť nechodil do školy a neslyšel, že přetvářka je hřích…

Kocour přetvařuje se tedy ve své nevinnosti a Pepíček mu šlápne na ocas a plivne mu na hlavu.

Vtom ale kocour vyskočí a kousne Pepíčka do nohy.

Když už je v tom, prská, šplhá se po Pepíčkovi, seká ho drápy, syčí, vrčí, pak ho ještě kousne do ucha, sleze z Pepíčka a vážně s ocasem do výšky odchází od řvoucího kluka a spokojeně usedá na práh krámu svého pána a rozšafně přede.

Když Pepíček přišel domů uřvaný a zkrvavený, zvolal pan Křička: „Zaplaťpánbůh, konečně jsem tě dopad, pane Hustolesi," a vedl Pepíčka na policejní komisařství, kde policejní lékař Pepíčka prohlédl, sepsal o celé věci protokol a policejní komisař pak nařídil, aby byl kocour zatčen a odevzdán ke zvěrolékařské prohlídce.

Dva strážníci vypravili se proto na kocoura, zatkli ho jménem zákona, a poněvadž kocour chtěl utéci, škrábal a prskal, nezbývalo nic jiného než poslat pro obecní truhlu, do které kocoura zamkli, když se byl předtím dopustil jak veřejného násilí, zakousnuv se do policejní uniformy, tak i spáchal urážku stráže, prskaje na strážníky. Co vrčel, nebylo možno zjistit.

Kocoura převezli tedy na zvěrolékařské oddělení zemědělského odboru věd technických, strážníci o jeho chování podali raport: „Když jsme pro něj přišli, škrábal, prskal, kousal. Zavolali jsme obecní truhlu a po zoufalém odporu hodili do košatinky. Chtěl nám utrhnout revolver."

Protokol ten byl sepsán, podepsán a předložen státnímu návladnictví.

Státní zastupitelství shledalo v jednání pana Hustolesa přestupek nedostatečného opatření zvířat.

Předně kocour nebyl přivázán na řetězu a nebyl opatřen náhubkem.

Pak to bylo v době voleb, kdy zvíře může lehce dostat vzteklinu.

Dále mezi panem Křičkou, otcem kocourem napadeného syna Josefa, a mezi panem Hustolesem, majitelem černého kocoura, napadnuvšího hošíka pana Křičky, bylo již po delší čas politické napětí. Státní zastupitelství má tudíž za prokázané, že kocour pana Hustolesa jednal úmyslně v tom smyslu, aby hošíka politického nepřítele svého pána na těle poškodil, což se mu též povedlo a kterýž čin dokonal. Poněvadž však dle platného rakouského zákona ze dne 8. ledna 1801 sluší považovati kocoury za osoby slabomyslné, za které jejich majitelé ručí svým jměním a životem, tu vina spočívá jedině na panu Hustolesovi.

Mezitím byl již prozkoumán v ústavě zvěrolékařském na zemědělském odboru věd technických duševní i tělesný stav kocourův a spisy postoupeny státnímu zastupitelství.

Dobrozdání znělo:

Čís. 2145/65

Pan František Hustoles.

Vyšetřený jest silných kostí, dobré výživy, trpí však zánětem okostice, takže jeho kousnutí může býti i životu nebezpečné.

Z těchto důvodů jest žádoucno, aby byl vyšetřený utracen.

Dr. M. Kašpárek

Státní zastupitelství poslalo tento spis k vyřízení na policejní komisařství, kdež byl ihned zařazen do registratury týkající se záležitosti pana Hustolesa.

Kocour byl mezitím odevzdán panu Hustolesovi, a jaké bylo překvapení ubohé jeho rodiny, když v pět hodin ráno přišli pro pana Hustolesa čtyři strážníci, kteří nešťastného muže odvedli. Na policejní strážnici přísný policejní strážmistr otázal se nepříliš vlídně předvedeného: „Jste František Hustoles?“

„Prosím, milostpane!“

Mladičkému strážníkovi v koutku zaleskly se v očích slzy.

„Dejte sem spisy týkající se Františka Hustolesa a nebrečte.“

Přinesli je.

„Poslyšte místodržitelské nařízení, Hustolesi, ze dne 15. června 1911 číslo 75 289:

V záležitosti Františka Hustolesa schvaluje se na základě zvěrolékařského dobrozdání čís. 2145/65, aby týž byl neprodleně utracen. Proti tomuto usnesení není odvolání na základě § 5 zákona o dobytčím moru ze dne 12. února 1867.

C. k. místodržitelský rada
Vaníček

„Jak vidíte,“ řekl nešťastnému muži policejní strážmistr, „není z rozsudku odvolání. Sepište svoje poslední věci a neřvete. Utracen budete tak jako tak, jen co přijde z Vídně potvrzení rozsudku a poukaz, jakým způsobem máte býti utracen.“

Jsem vskutku žádostiv, jak se pan Hustoles z toho vymotal.

Z Nikopole na Ruščuk

(Vzpomínky z cesty)

Nocí červenala se rudá světla Nikopole. Dunaj šuměl, ryby šplouchaly a náš parník nesl na palubě společnost hodlající vystoupiti v Nikopoli.

I kdo nevystupoval, ačkoliv bylo pozdě večer, nešel spát do kajuty, a vyšel si ven nahoru, přes citelný nyní chlad oproti teplu dennímu, díval se, jak černý Dunaj, jen na několik metrů kolem osvětlený, se líně plouží, jak v dáli slyšeti zvuk lodních trub a blýská se světlo parolodi.

Z vesnic rybářských, rozložených kolem řeky, ozýval se místy zpěv. Blížili jsme se k Nikopoli.

Vedle mne seděl na lavici Němec Schwarz a v září svítilny učil se horlivě z mluvnice bulharského jazyka. Schwarz byl agentem nějaké berlínské pojišťovací společnosti.

„To je zlá věc," vykládal chvílemi, „za půl hodiny jsme v Nikopoli a já z bulharštiny znám jenom pár slov, jak jen budu moci pojišťovat lidi na život a na smrt?"

„Proč sem mezi nás leze," bručel vzadu bulharský důstojník.

Světla Nikopole určitěji vystupovala, bylo již znát domy, malé parníky u břehu a Němec Schwarz učil se rychle, vyptávaje se, jak se to vyslovuje, z příruční knížky rozmluv německo-bulharských důležitou větu: „Az razbiram dobra, na němoga chortuvam" (Rozumím dobře, ale nemohu mluvit). Pak se učil ještě několika konverzačním větám, a to tak důkladně, že když jsme přistáli ku břehu a houf arabadžů, průvodčích, nosičů zavazadel a cikáňat nás obklopil, místo věty: „Az nëšča ništo" (Nechci ničeho), řekl s velkým namáháním k jednomu ušpiněnému nosiči zavazadel: „Az običam zelenčuk" (Mám rád zeleninu).

Nosič zavazadel odnášel Schwarzovi zavazadla, takže nešťastný Schwarz byl nucen svůj osud vložiti úplně do rukou jeho.

Konečně upocen zmizel v ruchu města, proklínaje všechno možné.

Parník přistál v jedenáct hodin večer, po ulicích Nikopole nebylo vidět ani chodce. Průvodčí rozdělili se o přibylé cizince a mne neobtěžoval žádný arabadža, poněvadž měl jsem na hlavě národní čepici bulharskou, vysokou čubaru.

Měsíc právě vyplul z mraků a objevily se zřetelně úzké ulice, cikánské čtvrti, mohaly.

Chalupy, slepené ze dřeva, jimž za tmel slouží bláto, příšerně se bělaly ve svitu měsíce. Cikánská čtvrť není velká, ale špíny i při bílém měsíčním světle dosti.

V každé uličce bylo několik psů na smetišti, ležícím před každým domkem.

Z cikánské čtvrti jest pomalý přechod do úpravnější části města.

Pouliční kavárny byly opuštěny a jen řeřavé uhlí značilo místa, kde se ve dne vaří káva.

A již jsme opět u Dunaje. Tichou noci ozývá se hlučný zpěv z osvětlené nízké budovy nedaleko břehu.

Slyšíme-li v tichu zpěv, jest nám příjemně u srdce, zejména když víme, že zpěv ozývá se jedině z hostince, kde se může žízeň uhasit a hlad utišit. Odtud ta radost.

Byl jsem vskutku rád, když jsem vstoupil do tabákového dýmu. Z nadpisu nad dveřmi jsem se přesvědčil, že jest to námořnická krčma.

Jaké bylo však mé překvapení, když za stolem, v koutě, kde nikdo neseděl, viděl jsem pana Schwarze, krčícího se nad sklenkou rakije a prohlížejícího si svou nerozlučnou bulharskou mluvnici.

Kolem to hučelo, hlomozilo, nadávalo ve všech jazycích. Shledání mě s panem Schwarzem bylo vřelé. Stiskl mi ruku, jako kdybychom se nejméně deset let neviděli.

„Proboha vás prosím, zeptejte se mého nosiče zavazadel, co vlastně se mnou zamýšlí. Dovedl mne sem, když viděl, že bulharsky neznám, mluvil na mne asi turecky, teď spí na mých zavazadlech tamhle v koutě."

Vzbudil jsem nosiče. Protřel si zraky a trvalo to hodně dlouho, nežli odpověděl na mou otázku, co vlastně zamýšlí. Odpověď jeho vyzněla v ten smysl, že pan Schwarz počká s ním zde do rána.

Chlapík spal dál a budit ho by bylo tolik jako poštvat na sebe napilé námořníky malé torpédové lodice.

„Co se mnou bude?" bědoval Schwarz. „Zítra pojedu nazpátek, přečkám-li rána; tohle je země!"

„Nic si z toho nedělejte," těšil jsem ho, „až se naučíte bulharsky, můžete sem jezdit."

„Když znám jen německy," bědoval Schwarz, tentýž Schwarz, který na palubě parníku mezi Vidinem a Lom Palankou zpíval si vesele „Deutschland, Deutschland über alles".

Přečkali jsme ráno v krčmě.

Pan Schwarz o šesté hodině vstal z lavice a šel k přístavišti poptat se, kdy jedou parníky. Zavazadla nesl si sám.

Rozloučili jsme se srdečně, a jsem přesvědčen, že pan Schwarz, až se navrátí domů, do Berlína, v kruhu známých bude vypravovat, jak je to v té Bulhárii strašné, kolik hrozných dobrodružství ho potkalo, jak mu

strojili úklady o život a podobně, stále totéž, co Němci o Balkánu papouškují.

A jitro se probudilo nad Nikopoli. Porovnával jsem procházku v noci s novým obrazem města.

V noci se mi zdálo vše špinavé a ve dne -- největší čistotu ulic, jaké jsme všichni na Západě zvykli, jsem sice nepozoroval, ale přece proti jiným balkánským městům Nikopol má několik ulic dlážděných, čistých.

Nikopol, rumunsky Nigebolu, leží v dlouhé kotlině. Obyvatelstva odhaduje se asi na osm tisíc. Ačkoliv kdo město navštíví, nedovede si představit, že by tak ruchuplné město mělo toliko osm tisíc obyvatelů.

Příčinou toho jest množství lidí, kteří z jihu podél řeky Osmy přicházejí za obchodem. Řeka ta teče směrem od Trojánského Balkánu a blízko Nikopole, asi čtyři a půl kilometru, vlévá se do Dunaje právě naproti rumunské řece Alutě.

A pak Dunaj se spoustou lodí je jako pro všechna podunajská města živitelem. Lodi přivážejí zboží a odvážejí z Nikopole obilí, výrobky domácího průmyslu, a to z hedvábí a hliněné nádobí. Dopoledne jsem si prohlížel město, na které jest od Dunaje pěkný pohled. Bílé domky v zeleni markantně vystupují, štíhlé minarety, baňaté věže pravoslavných chrámů odrážejí se od modré oblohy, jak se samo sebou rozumí, jen když není zamračeno.

To podotýkám proto, že když jsem se na Nikopol od Dunaje díval, pršelo vydatně. Časem zahřímalo a pozadím pro štíhlé minarety a baňaté věže pravoslavných chrámů byla černá, hustá mračna, z kterých když vyšlehl klikatý blesk, zatřpytily se mosazné ozdoby věží chrámových a půlměsíce minaretů.

V Nikopoli sídlí řecký arcibiskup a katolický biskup.

Bylo to ve svátek, proto bylo přes deštivé počasí odpoledne na parníku, kterým jsem jel dále dolů po Dunaji, mnoho výletníků, většinou samí usedlí cizinci.

Řecká pětičlenná kupecká rodina, jeden Armén, kupec, velice hovorný člověk, který chodil od jednoho k druhému a ptal se každého, kolik je hodin, a pak poděkovav každému se představoval.

Bouře v těchto krajinách nemají dlouhého trvání. Před třemi hodinami ještě obloha až k horám na jihu zatažena, a nyní slunce pálí do plátěné plachty, která jest přes palubu nad námi natažena.

Přichází prodavač kávy. „Kafe á la turca“ (černá káva), „kafe á la franca“ (bílá káva), vyvolává hlasem mohutným, až vedle čtyři slečny učitelky obecných škol nikopolských zbledly.

„Chajdutin“ (bandita), šeptala jedna, ale kávu od bandity pily a vypravovaly si horlivě o obecenstvu na palubě. „Dámy jsou na Východě i na Západě stejné, že,“ ptal se vedle Armén někoho tak hlasitě, až slečny to postřehly a zarděly se.

„Budala“ (hlupák), řekla jedna hlasitě, a byla nyní řada na Arménu, aby se zarděl.

Krajina jest jednotvárná od Nikopole až po Svištov. Nízké pahorky na pravém břehu a jednotvárná bařinatá rovina na levé, rumunské straně až po Zimnič.

Dalekohledem možno z paluby pozorovat dobře pohraniční hlídky rumunské.

Armén vyprávěl mně, jak jednou, nedávno, dva podloudníci chtěli dopravit do Rumunska hedvábí. Na loďce přejeli Dunaj a u Zimniče vystoupili. Vtom rumunská pohraniční hlídka se vyhoupla z rákosí. Dva muži podloudníci neztratili duchapřítomnost, ukázali jim tureckou liru (asi dvacet korun), kterou jim hodili.

Pohraniční hlídka zvedla liru, strčila do kapsy a jeden se ptal druhého: „Vidíš někoho, Gregescu?“

Druhý odvětil: „Nevidím nikoho, Bruluscu.“

Načež prvý rozhodl: „Můžeme jít do krčmy.“

Do Svištova jest z Nikopole asi sedmdesát kilometrů. Poněvadž jsem v noci nespal, šel jsem spat dolů do čítárny a mohu potvrdit, že se v čítárnách parníků velmi dobře spí. Dáte si haldu nerozřezaných časopisů pod hlavu a spíte, až najednou jste v Svištově, jestliže totiž do Svištova jedete jako já.

Parník jel pomalu. Ve Svištově byl až časně ráno druhého dne.

Totéž divadlo při přistání parníku jako den předtím V Nikopoli. Cikáni, arabadžové, zřízenci hotelů. Na několika místech nastala mezi nimi takřka rvačka o přibylé cizince, přičemž tito se měli nejhůře. Tu jeden je tahá za rukáv pravé ruky a doporučuje plamennými slovy svůj hotel, druhý zřízenec tahá ho za rukáv druhé ruky a doporučuje svůj, arabadža nabízí se, že je provede po městě, a nosiči zavazadel tahají z rukou cestovní kufřík, a cikáňata vráží do celého chumlu, prosíce o almužnu.

Šest hodin času, které mně zbývaly, než parník dále popluje, věnoval jsem prohlídce města.

Můj arabadža byl vysoký člověk, na první pohled bylo znát, že není ani Bulhar, ani Turek, ačkoliv měl jako Turci červený vysoký fez na hlavě. Tvář jeho nejevila žádných stop po vysedlých lícních kostech, jaké jsou typickým znamením Bulharů, měl tvář snědou, oko jiskrné, nos řecký. Oděn byl v bílé nohavice, soukenné, značně široké, dole pod koleny

stažené červenou stužkou. Opásán byl červeným pásem a jeho košile se širokými rukávy byla ozdobena na prsou pestrým vyšíváním. Kroj zcela bulharský, až na fez.

„Příteli, jaké jste národnosti?“ optal jsem se.

„Čerkes,“ odvětil arabadža usmívaje se, „ale čerkesky neumím, jen bulharsky.“

Potomek hrdých Čerkesů. Tento člověk, který každému cizinci na potkání se uklání a tituluje „Vaše Milost“, je synem horalů kavkazských.

Ale otcové jeho měli divný osud. Ještě dlouho před poslední turecko-bulharskou válkou přesadili Turci několik set čerkeských rodin z kavkazských pralesů do rovin v okolí města Svištova.

Turecká vláda darovala jim rozsáhlá pastviska. Turecká vláda říkala totiž úrodným rolím pastviska, a když to řekli Turci, bylo to pravda. Tak se stalo, že rolnictví zde kleslo, neboť po bývalých úrodných polích proháněla se stáda Čerkesů. Rolím to nesvědčilo a Čerkesům též. Dílem umřeli, nezvyklí na podnebí, dílem splynuli s obyvatelstvem, zapomněli na svůj jazyk a přijali bulharský. Žije jich nyní jen několik rodin ve Svištově a okolí. Role však ještě dosud se nevzpamatovala z návštěvy divokých Čerkesů.

Tento můj Čerkes nebyl však ani v nejmenším divoký. Uctivý, úslužný až k smíchu. Šel po ulici naproti nám pán, zcela po evropsku ošacený. Když došel k nám, k velkému mému překvapení uklonil se arabadža třikrát a sňal mi mou čubaru, čepici s hlavy, a až po evropsku oděný pán zašel, dal mi opět čepici na hlavu.

„To je zdejší starosta,“ vysvětloval mi, „ty ho neznáš, ale já ho znám, musili jsme pozdravit.“

Svištov má kolem třinácti tisíc obyvatelů. Zamlouvá se mnohem více návštěvníku než Nikopol. Leží terasovitě na nevysokém svahu Kad—bairu. Bílé jeho domky pěkně se vyjímají mezi zahradami a pečlivě pěstovanými vinicemi.

Na nedaleké výšině Čuce tyčí se zříceniny hradu středověkého původu.

Arabadža měl bujnou fantazii. O každém domu vyprávěl kroniky, lhal, že tam na Čucké výšině se doluje zlato, ukazoval rozbitý domek a vyprávěl, tam že sídlí člověk velmi bohatý; takových domků byl by ukázal na sta, takže by člověk myslil, že jest v městě boháčů, kdyby z jednoho takového domku nebylo vyběhlo několik nahých dětí, které prosily o nějakou paru.

Svištov stojí na prvém místě ve školství bulharském. Již před rokem 1835 zrušena byla škola řecká a proměněna v bulharskou.

Nyní má deset škol, z nichž čtyři jsou vyšší.

Naproti Svištovu leží na rovině, plné bažin, již na rumunském území, město Zimnič, kdež počíná jedna z nečetných drah rumunských, vedená ze Zimniče na Gjurgjevo a odtud dále do Bukurešti. Přes Svištov pak obyčejně se jezdí z Rumunska, kdo chce po Dunaji do Srbska a na sever. Proto ten čilý ruch v městě, hlučnější než v Nikopoli. Též obchod jest značný. Nejčelnějším předmětem vývozu jest víno, pěstované na svazích Kad—bairu.

Na víno dával arabadža, kdykoliv jsme šli kolem četných hostinců, velký důraz, přemlouvaje mne, abych nejezdil dále na Ruščuk, mohu prý se v městě usídlit, ovšemže bych bydlil u něho.

Poděkoval jsem mu za jeho nabídku, zaplatil mu a šel k Dunaji na parník.

Když poté se asi za půl hodiny parník hnul, vyšel jsem na palubu a díval se dlouho na bílé domky na terasách Kad-bairu, které polední slunce osvětlovalo, až oči bolely.

Parník rozrážel vlny veletoku. Svištov se ztrácí, na Čucké výšině šedají se již jen nepatrně zbytky zřícenin, ještě jest viděti, jak se leskne mosazné cimbuří staré opuštěné mešity, a pak jen zeleň ovocných stromů, bukových hájů a vinic zaplavuje zraky, zatímco na druhé straně mlčící rovina, jednotvárná proti těm pestrým, zeleným pahrbkům.

Toho dne měl jsem potěšení seznat pana W., zpravodaje velkého berlínského deníku.

Pan W. byl znamenitý muž a neohrožený. Rozkoš vám byla, když třem svým krajanům Němcům vykládal, jak byl na bojišti v Makedonii.

Hlavu měl pan W. obvázanou a vypadal neobyčejně hrdě, když stál opřen o zábradlí a tituloval se: „Já, válečný zpravodaj.“

Vypravoval s nadšením, jak se potuloval po makedonských vesnicích. Co svízelů zakusil, a dokonce, aby vše poznal, bojoval v Drinopolsku, tam dostal ránu jataganem přes hlavu od vousatých Turků.

Z jídelny vyšel právě bulharský důstojník, rozhlédl se kolem, a když uzřel u zábradlí „válečného zpravodaje“, tvářil se překvapen.

Válečný zpravodaj byl obrácen k němu zády. Právě vykládal, jak se mihl jatagan a švih, Turci vyhrnuli se, ale komiti bác, hurrá! Přes svou ránu na hlavě vytáhl z pásu revolver…

„Ach, to jsem rád, že vás zde vidím,“ přerušil důstojník výklad, přistupuje k zpravodaji. „Doufám, že rána vaše nemá větších následků. Kdo není zvyklý pít rakiji, může se lehce při návratu z hostince Hissar v Sofii potlouci. Když jste padal ze schodů, měli jsme o vás strach.“

Válečný zpravodaj zbledl. „Slunce dnes zpropadeně hřeje,“ zakoktal, „musím se jít k bufetu občerstvit!“

Berlíňáci stáli zde jako bez sebe a jeden po druhém šli za svým krajanem občerstvit se do bufetu.

„To máte německé zpravodaje," obrátil se k nám důstojník. „Vypil víc rakije, náhodou byl jsem při tom, a potlouk se na hlavě, když šel do hotelu, nyní, jak se nám svěřil, jede oklikou přes Rumunsko domů, aby se zdálo, že byl dlouho na cestách. V Makedonii jaktěživ nebyl."

Byl večer. Zahnuli jsme víc do proudu, poněvadž přijížděli jsme k řece Jantře, která nanáší rok co rok na jaře písčiny.

Jantra jest památná řeka. Za rusko-turecké války teklo do Dunaje Jantrou mnoho krve slovanské.

Jantra totiž prameni pod průsmykem Šipkou. A slovanská krev tekla Jantrou kolem Trnova, starobylého sídla carů bulharských, a výsledek toho Ferdinand Koburg, Němčík.

Zvláštní dojmy se člověka zmocní. Na jihu Bulhárie a na jih od Bulhárie, v krajinách osídlených Bulhary, vláda turecká pálí jim vesnice, vraždí Bulhary, a Západ čte s dychtivostí zprávy o povstání, vysílají se zpravodajové novin do Makedonie a výsledek toho novinářská zpráva: „Nové ukrutností v Makedonii." „Turci povraždili 150 osob ve vesnici Z."

A Ferdinand Koburg, Němčík…

Blížili jsme se k největšímu městu bulharskému, Ruščuku. Bylo ráno. Noc přespal jsem opět v čítárně. Ruščuk! Kdo zaspí a vyjde až v Ruščuku, to jest tolik, jako by ani Ruščuk neviděl.

Na Ruščuk se musí hledět z dálky. Vápenec, který ve stěnách skvostné bílých pne se nad zahradami místy do výše čtyřiceti metrů, dodává Ruščuku neskonalého půvabu.

Naproti Ruščuku rumunské město Gjurgjevo vyhlíží z bílých vápencových skal neméně půvabně.

Zahrada za zahradou objevovala se, malebné domky pod skalami, na kterých jako tečky černaly se černé ovce, jichž se v okolí Ruščuku chová velké množství.

Když přijedete k Ruščuku blízko, zarazí vás přechod z romantického okolí v prozaickou povahu města.

Místo orientálního města, skvoucího se svými bizarními věžmi, pozorujete dým vycházející z továren na hedvábné látky, kůže, řemeny, hliněné nádobí s proslulými stříbrnými okrasami a vejdete do města, propletete se několika úzkými uličkami, které ve vás vzbudí orientální dojem, a náhle ocitnete se na třídě, za

kterou by se mnohé západní město nemusilo stydět. Domy po evropsku postavené, našel jsem dokonce dům s mezaninem, pěkná městská nemocnice, kasárna, kavárny po evropsku zařízené, šantány apod.

Ale na druhé straně, když vstoupíte do cikánské čtvrti, tím více bije vám do očí bída a hadry cikánů.

Cikán, když se má dobře, tloustne, a pak by nemohli se bohatí kupci ruščukští kochat v šantánech v hlavní třídě pohledem na štíhlé postavy cikánek.

Ruščuk jest důležité středisko obchodu. Z jedné strany vede sem trať spojující Ruščuk s Varnou, důležitá železnice jak v ohledu obchodním, tak strategickém, a z druhé strany na rumunském břehu trať vedoucí středem Rumunska.

V přístavu je živo. Celý den, ba ani v noci ruch neutuchá. Loď jedna za druhou přijíždí, vylodí náklad či převezme nový, odjede, přijede jiná. V ruch nakládajících mísí se varovné výkřiky „vnimanie“ (pozor), „ej siromach“ (chudáku) a všechna ta směs náleží různým národům, Bulharům, Řekům, Turkům, Arménům, Cikánům, Rumunům, Srbům.

Kdo by si chtěl sestavit slovníček cizojazyčných nadávek, nechť se chvíli zastaví v ruščukském přístavu.

Rychle se nevyhnete, a již si můžete znamenat, že jste „pule“ (osel), „kuče“ (pes), „ovca“, a Turek vám přinejmenším řekne „bučagar“ (vrah svých rodičů).

Když jsem seděl opět na parníku, měl jsem blahé vědomí, že za tři hodiny viděl jsem v Ruščuku vše, co bylo možno vidět, a slyšel, co bylo možno slyšet, nevyjímaje ani slova „bučagar“.

Parník nesl nás dále k Silistře. „Než dojedeme k Silistře, račte si všimnouti kukuřičných polí,“ upozorňoval chytře na palubě, když jsme vyjížděli z Ruščuku, nějaký pán.

„Jak daleko máme do Silistry?“

„Za půldruhého dne tam dojedem,“ zněla odpověď.

Půldruhého dne měli jsme si tedy všímat jednotvárných kukuřičných poli.

Usedl jsem na lavici a přemýšlel, co vím o Silistře. Mnoho toho nebylo. A za Silistrou, kam pak? Pak na rumunské Rasovo. Aha, to jest již v Kjustendžské nížině. A v Kjustendžské nížině? Již vím, tam loajální Ovid opěvoval krásy Říma, proto loajální, poněvadž jsa ve vyhnanství chválil Césara, který ho sem poslal. Snad to tak nemyslil.

V takových ospalých myšlenkách jsem usnul; naštěstí nemluvím ze spaní…

Spal jsem spokojeně, až mne probudil hlas, křičící: „Az običam zelenčuk, az običam zelenčuk.“

Za mnou stál opět ten idiot Schwarz, agent z Berlína, a tahal se s nějakým Turkem, který si klidně dal pod hlavu měkká zavazadla páně Schwarzova.

„Az običam zelenčuk“ (Já rád zeleninu), úzkostlivě pištěl Šváb.

„Co jste vlastně chtěl říct?“ optal jsem se ho později.

„Diese bulgarische Sprache ist fabelhaft schwer,“ povídá Schwarz, „ich wollte bloss sagen: Was machen Sie, mein guter Herr…“

Světci a zvířata

Nad bavorským Řeznem směrem k Brodu nad Černými lesy leží městečko Cham. Toto město jest známo svými poutnickými průvody, zázračnou studní s vodou, obsahující zárodky tyfové, má velkou nemocnici, kam dopravují bavorské poutníky, když se té zázračné vody napili, ale méně známo jest, že v klášterní zahradě nalézá se malý pomník mnicha Augustina Falterstacka, neumělá to socha, kolem které leží postavy koně, medvěda, lišky a osla. Čím prospěl tento mnich benediktinský, proč kolem něho symbolicky rozložena jsou jako táborem různá zvířata? Jděte však do klášterní knihovny a tam naleznete v rohu síně v pergamen svázanou starou knihu s latinským nápisem:

SVATÍ A ZVÍŘATA
od kněze mnicha benediktinského
Augustina Falterstacka
ze zdejšího kláštera

Kniha vydána impresí biskupské tiskárny v Mnichově roku 1782. Prohlédněte si jednotlivé stránky, a tu uvidíte velký význam této knihy pro zvířata, neboť nebožtík páter každým řádkem v oné knize uvádí křesťanský lid do života zvířat a mluví o všech zázracích, které se dály, když světci setkávali se se zvířaty nejrůznějších řádů z třídy živočišstva. Zvířata prováděla takové divy, že když zbožný Bavorák čte moderní otisky z tohoto díla, prodávaného v klášteře za 3 M 50 pf., listuje se zbožnou úctou každou stránku a křižuje se před každým obrázkem zbloudilých, ale opět na pravou cestu světci přivedených zvířecích tvorů. Tak například dočte se tam, co se přihodilo svatému Eustachovi. Tento dobrý svatý muž potkal v lese medvěda. Medvěd šel tak daleko ve své drzosti, že chtěl světce sežrat. Klerikální listy by napsaly, že ten medvěd byl volný myslitel. Eustach medvěda však přetáhl holí a poručil mu, aby ho donesl do Říma. Medvěd sklonil šíji a hřbet, svatý Eustach na medvěda sedl a tak šťastně na jeho hřbetě se dostal do Říma. Medvěd byl poté přijat papežem do zvláštního slyšení, po audienci vycpán a ukazuje se dodnes ve vatikánských sbírkách.

Zvířata vůbec měla na světce spadeno. Větší i menší. Tak svatého Eusebia trápily v jeho cele štěnice. Tenkrát ovšem nebyly ještě známy tinktury na štěnice ani perský prášek na hmyz, a štěnice žraly pohany i křesťany dnem i nocí. Nejvíce však zkoušel v tehdejším století Eusebius, který jak vypravuje ona